

Det norske EPD-programmet

Programoperatør

Næringslivets Stiftelse for Miljødeklarasjoner -
EPD-Norge

Norsk tilpasning av ISO 14025 Miljødeklarasjoner type III

Innhold

1	Målsettingen for det norske EPD-programmet	3
2	Programmets organisasjon	3
2.1	Administrasjon av EPD-Norge	4
2.1.1	Styret i EPD-Norge	5
2.1.2	Sekretariat	5
2.1.3	Teknisk komité (TC)	5
2.1.4	EPD-forum	6
2.1.5	Søke gjensidig internasjonal anerkjennelse	6
2.1.6	Hjemmeside	6
2.1.7	Registrering av PCR og EPD	6
2.1.8	Bruk av EPD-logo og merke	7
2.1.9	Kostnader og avgifter	7
2.2	Utvikling av PCR (Product Category Rules)	7
2.2.1	Oppgaver for leder for utvikling av PCR i regi av EPD-Norge	7
2.3	EPD utvikling	8
2.3.1	Utvikling av EPD i virksomheter	8
2.4	Verifikasjon av EPD	8
2.4.1	Godkjenning av verifikatorer	8
2.4.2	Uavhengig verifikasjon	8
3	Utarbeidelse av produktkategoriregler (PCR)	9
3.1	Innholdet i PCR-dokumentet	9
3.1.1	Åpenhet	9
3.1.2	Internasjonal harmonisering av PCR	9
3.1.3	Annerkjennelse av PCR fra andre program	10
4	Krav til og format for EPD	10
4.1	Obligatorisk informasjon	10
4.2	Registrering av EPD i EPD-Norge	11
4.3	Gyldighetstid for EPD registrert i EPD-Norge	11
4.4	Oppdatering av Miljødeklarasjonen	12
5	EPD-Norges verifikasjonssystem	12
5.1	Krav ved gjennomføring av verifikasjon	12
5.2	Uavhengige verifikatorer	12
5.3	Rapportering av LCA-grunnlag med henblikk på verifisering	13
5.4	Verifikasjonsrapport til EPD-Norge	13
6	Brudd på retningslinjene	13
7	Behandling av klagesaker i EPD-Norge	14
7.1	Klager på beslutning i Teknisk komité (TC)	14
8	Revisjon og ikrafttredelse av retningslinjene	14
8.1	Revisjon av retningslinjene	14
8.2	Ikrafttredelse	14

1 Målsettingen for det norske EPD-programmet

Målet for programmet er å veilede virksomheter i å kommunisere miljøprestasjoner for produkter gjennom verifiserte og forståelige miljødeklarasjoner.

Det norske EPD Programmet skal påse at utviklingen av miljødeklarasjoner (EPD) for alle typer produkter skal utføres i hht. kravene gitt i ISO 14025¹, ISO 21930² og tilhørende bransjestandarder (EN 15804³ for byggevarer) og klimaspor ISO/TS 14067⁴.

Målgruppe for EPD-programmet er primært B2B (Business to Business), men utelukker ikke B2C (Business to Consumers).

Programmet skal dekke vugge til port, fra vugge til port med tillegg og vugge til grav for produkttyper og leverandørforhold som vist i tabell 1

	Enkelt produkter	Gjennomsnitt av flere produkter
En produsent, ett sted	√	√
En produsent, flere steder	√	√
Mange produsenter, flere steder	√	√

Tabell 1 Typer EPD som dekkes av Programmet

2 Programmets organisasjon

Det Norske EPD-programmet er organisert etter følgende aktiviteter:

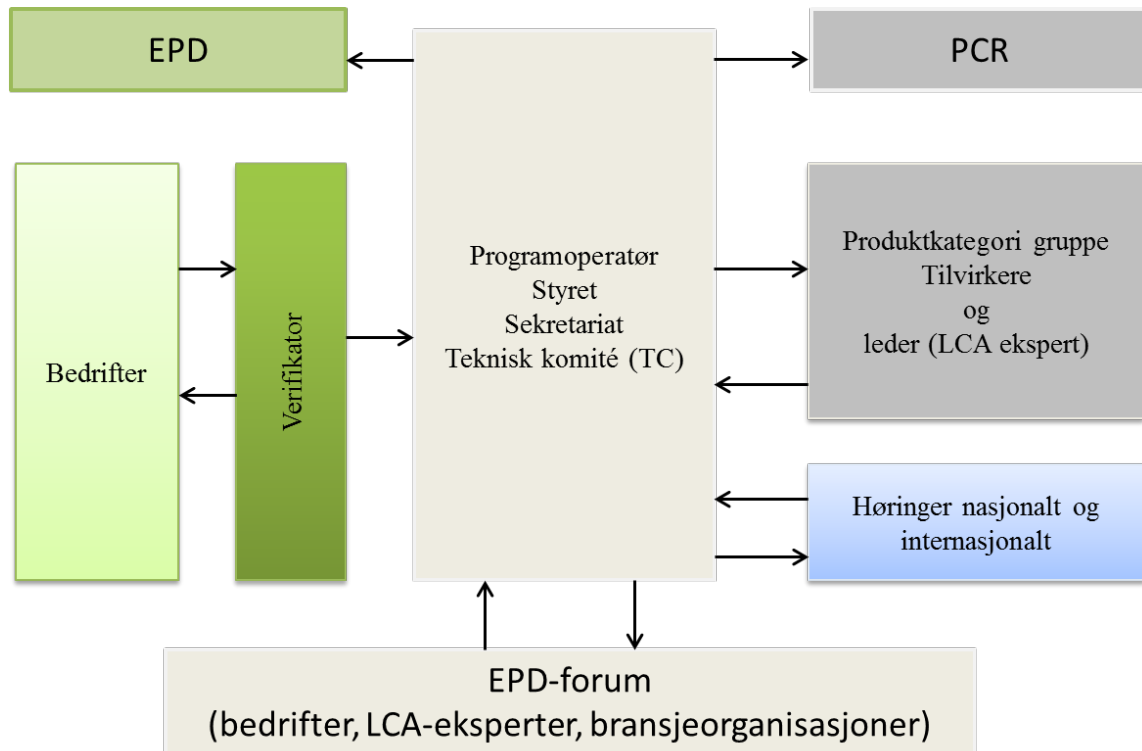
- Administrasjon
- Utvikling av PCR
- Utvikling av EPD
- Verifikasjon

¹ ISO 14025:2006, Miljømerker og deklarasjoner – Miljødeklarasjoner type III – Prinsipper og prosedyrer

² ISO 21930: 2007, Sustainability in building and construction – Environmental declaration of building products

³ EN 15804:2012, Bærekraftige byggverk - Miljødeklarasjoner - Grunnleggende produktkategoriregler for byggevarer

⁴ ISO/TS 14067:2013, Klimagasser - Produkters klimaspor - Krav og retningslinjer for kvantifisering og kommunikasjon

Figur 1 Flytskjema for organisasjonsstrukturen for programsystemet for EPD-Norge. Lys grå er aktivitet knyttet til Administrasjon og EPD-forum, grønn EPD-utvikling og verifikasjon, grått er PCR-utvikling og blått er PCR-høringer.

Næringslivets Stiftelse for miljødeklarasjoner, EPD-Norge er programoperatør for det norske EPD-programmet. Programmet er administrert med et styre og sekretariat støttet av en Teknisk komité (TC) og et EPD-forum.

EPD-Norge ble etablert av Næringslivets Hovedorganisasjon og Byggenæringens Landsforening i 2002.

2.1 Administrasjon av EPD-Norge

Næringslivets Stiftelse for Miljødeklarasjoner (EPD-Norge) er programoperatør for type III deklarasjoner i Norge.

Programoperatører for EPD har i følge ISO 14025, en rekke obligatoriske oppgaver for å tilfredsstille standarden. Dette blir ivarettatt i de oppgaver som er beskrevet for Styret, Sekretariat, Teknisk komité (TC) og EPD-Forum.

Som programoperatør er EPD-Norge ansvarlig for å

- utarbeidelse, vedlikehold og kommunikasjon av Retningslinjene for Programmet (dette dokument)
- utvikle, vedlikeholde og offentliggjøre produktkategoriregler (PCR) og tilhørende dokumenter i samarbeid med bransjeaktører

- registrere og lagre PCR og EPD i henhold til reglene i ISO/EN-standarder
- publisering av PCR og EPD
- utvikle, vedlikeholde og kommunisere prosedyrer for verifikasjon
- utøve kommersiell drift av programmet
- forsikre at berørte parter involveres i Programmet
- forvaltning av klager og anker
- påvirke og informere private og offentlige aktører for å øke bruken av EPD
- påvirke fagmiljøer slik at de har tilstrekkelig og kompetent kapasitet for LCA (livsløpsvurderinger) og muligheter for trygg, rask og rimelig utforming av EPD
- tilrettelegge for verifisering og registrering av klimaspør (Carbon footprint, ISO 14067)

2.1.1 Styret i EPD-Norge

Styret skal bestå av næringsorganisasjoner, bransjeorganisasjoner, representanter fra produsenter, profesjonelle innkjøpere, myndigheter og fagmiljøer.

Stiftelsens styre er beslutningsorgan for utforming, drift, oppfølging og revidering av program/retningslinjer.

Styret skal

- ta stilling til hvilke produkt- og tjenesteområder som kan være aktuelle under EPD-programmet
- følge opp arbeidet og foreslå tiltak for å fremme utvikling av programmet
- sørge for at det til enhver tid er en Sekretariatsfunksjon, Teknisk komité (TC) og et EPD-forum
- velger medlemmer og leder i Teknisk komité (TC)

2.1.2 Sekretariat

Sekretariatets oppgaver i EPD-Norge er å ivareta den generelle drift av programmet og i forhold til Styret.

Blant de viktigste oppgavene er å

- administrere programmet og markedsføre EPD-Norge
- tilrettelegge og kommunisere programinstruksjoner og sørge for at de blir fulgt
- kunngjøre EPD og PCR på EPD-Norges hjemmeside www.epd-norge.no
- tilrettelegge for deltagelse og involvering fra organisasjoner og virksomheter
- gi all informasjon knyttet til programmet
- tilrettelegge for utvikling av PCR med involvering av organisasjoner og virksomheter
- tilrettelegge for offentlig høring av PCR og programinstruksjoner
- sørge for at det fins åpne prosedyrer for PCR gjennomgang, LCA og EPD verifikasjon
- etablere prosedyrer for å unngå misbruk av programmet og EPD-merket
- beslutte om en EPD kan registreres med basis i elektronisk verifikasjonsrapport og registrerings skjema
- følge med på forandringer i standarder og instruksjoner, gi forslag til forandring i programmet
- Sørge for at hjemmesiden www.epd-norge.no er oppdatert og at PCR/EPD registret er oppdatert

2.1.3 Teknisk komité (TC)

Teknisk komité (TC) skal bestå av minst 5 LCA/EPD eksperter som skal assistere styret/sekretariat i å

- vurdere LCA-faglige spørsmål.

- opptre som et PCR panel for å overveie og å godkjenne PCR forslag som er laget i hht retningslinjene i programmet.
- vurdere søknader og oppnevne eksterne verifikatorer og foreslå måter å følge opp kompetansen til verifikatorer
- påse at godkjente verifikatorer gjennomfører verifikasjon i hht retningslinjer for verifikasjon
- foreslå tiltak innenfor utvikling av tekniske og LCA orienterte spørsmål knyttet til programmet

Teknisk komité (TC) skal settes sammen på en slik måte at den dekker flest mulige produktkategoriområder. Teknisk komité (TC) vil ved behov søke råd fra andre eksperter. Oppgaver til Teknisk komité (TC) er beskrevet i **vedlegg C**.

2.1.4 EPD-forum

EPD-forum er et faglig forum for LCA / EPD spørsmål og består av næringsorganisasjoner, bransjeorganisasjoner, representanter fra produsenter, profesjonelle innkjøpere/brukere, myndigheter og fageksperter.

Forumet skal assistere Sekretariatet med å

- foreslå hvilke produkt- og tjenesteområder som kan være aktuelle innenfor programmet
- foreslå oppdragsgrupper som kan fremme forbedring av programmet
- foreslå nye PCR og bistå i arbeidet med å utarbeide PCR
- kommunisere med standardisering og tekniske godkjenninger
- foreslå tiltak som kan videreutvikle LCA-metodikk innenfor programmets ramme og basert på internasjonal utvikling på området

2.1.5 Søke gjensidig internasjonal anerkjennelse

Gjensidig anerkjennelse er en prosess som tar hensyn til at EPD programmer utvikles og forbedres over tid. I henhold til ISO 14025, søkes det å harmonisere utvikling av PCR med andre programoperatører.

EPD-Norge vil søke å harmonisere prosedyrer og retningslinjer i programmet, med andre programoperatører, slik at det er mulig og registre samme EPD i flere programmer.

2.1.6 Hjemmeside

Når en EPD eller PCR er godkjent av EPD-Norge, legges disse umiddelbart ut på EPD-Norges hjemmeside, www.epd-norge.no. EPD-Norges hjemmeside vedlikeholdes av sekretariatet.

Hjemmesiden skal til enhver tid inneholde oppdatert informasjon om retningslinjer og gi en oversikt over samtlige godkjente EPD- og PCR.

2.1.7 Registrering av PCR og EPD

Sekretariatet skal registrere og publisere godkjente PCR og EPD på EPD-Norges hjemmeside. PCR-dokumentene skal inneholde informasjon om hvilke virksomheter som har deltatt i PCR-utviklingen og vise hvem som har ledet arbeidet.

Når en EPD skal registreres i EPD-Norge, skal verifikator sende inn en elektronisk rapport (verifikasjonsrapport) til sekretariatet med EPD som vedlegg. EPD skal inneholde informasjon om produsent, produksjonssted, kontaktpersoner, hvem som har laget EPD og verifikator.

EPD-Norge sender deretter ut et registrerings skjema til EPD-eier/bedrift. Når utfylt skjema er returnert til EPD-Norge, publiseres EPD på www.epd-norge.no. EPD vil være på hjemmesiden til EPD-Norge i gyldighetstiden eller inntil eieren ber om tilbakekallelse. EPD-Norge kan velge å trekke tilbake EPD ved for eksempel brudd på retningslinjer. Se **vedlegg C**.

2.1.8 Bruk av EPD-logo og merke

EPD fra forskjellige programoperatører kan i noen tilfeller ikke være sammenlignbare. Det er derfor viktig at EPD har logo fra en anerkjent programoperatør. EPD-Norge har varemerkeregistret EPD-logo og EPD-merket. Retningslinjer for bruk av logo og merket fins i **vedlegg E**.

En EPD med EPD-Norges logo, EPD-nummer, gyldighetstid og underskrifter, kan betegnes som en verifisert og registrert EPD.

Deklarasjoner med EPD-Norges logo og henvisninger til EPD-Norges retningslinjer, får ikke brukes i informasjonsvirksomhet før den er registrert hos EPD-Norge.

Falsk eller villedende benyttelse av deklarasjonen med EPD-Norge logo som kan føre til sammenblanding med miljømerking type I, er forbudt.

Ytterligere informasjon om logo og logo merket, finnes i **vedlegg E**.

2.1.9 Kostnader og avgifter

Avgiftsstruktur for godkjenning og registrering av EPD i EPD-Norge er publisert på, www.epd-norge.no.

- EPD-eierne betaler en årsavgift til EPD-Norge uavhengig av hvor mange EPD'er man skal registrere
- EPD-eierne betaler en registreringsavgift, for hver godkjente og registrerte EPD. Ønsker en bedrift å trekke tilbake en EPD innen utløpet av godkjenningen, skal avgiften betales ut det året tilbaketrekkingen foretas.
- Det tilkommer en engangsgift ved revisjon eller for EPD på andre språk enn norsk og engelsk.

Nærmere om avgiftssystemet i **vedlegg F**.

2.2 Utvikling av PCR (Product Category Rules)

EPD-Norge skal sørge for at utviklingen av PCR knyttet til programmet, følger de reglene som er beskrevet i ISO 14025. I denne utviklingen, skal det tas hensyn til harmoniseringsinitiativ som programmet har forpliktet seg til å følge. Utviklingen av PCR er ledet av en PCR-leder (LCA-ekspert) utnevnt av EPD-Norge. Det skal etableres en PCR-gruppe bestående av leder og interessenter for den aktuelle produktkategori. I starten av dette arbeidet, skal det undersøkes om det finnes eksisterende nasjonale eller internasjonale PCR som kan benyttes. For enkelte bransjer er det utviklet standarder for utarbeidelse av PCR. Et eksempel er EN 15804 - Grunnleggende produktkategoriregler for byggevarer. Se **vedlegg D**.

2.2.1 Oppgaver for leder for utvikling av PCR i regi av EPD-Norge

Leder for utvikling av PCR-dokumentet skal

- sammen med EPD-Norge, sørge for at LCA/PCR-eksperter og personer fra virksomheter inviteres til å delta i en gruppe for å utvikle PCR-dokumentet
- være ansvarlig for utformingen av utkast til PCR-dokumentet
- kalle inn til møter med PCR-gruppen
- lede prosessen i gruppen
- revidere utkast til PCR-dokument
- påse at PCR-dokumentet utarbeides i hht. EPD-Norges PCR-mal
- sørge for at PCR-dokumentet blir sendt på høring via sekretariatet
- samle kommentarer og ferdigstille PCR-dokumentet etter høringen
- varsle alle de involverte om resultatet av arbeidet og sørge for, sammen med sekretariatet, å publisere dokumentet på EPD-Norges hjemmeside

2.3 EPD utvikling

2.3.1 Utvikling av EPD i virksomheter

En virksomhet kan selv utarbeide en EPD. Dersom virksomheten ikke har nok kompetanse for dette, kan LCA/EPD eksperter benyttes.

Virksomheter som skal lage EPD for registrering og offentliggjøring, skal sørge for å

- samle inn LCA-informasjon og annen relevant miljøinformasjon i henhold til generelle programinstruksjoner og relevant PCR-dokument
- bearbeide LCA-informasjonen som inngår i EPD
- utarbeide en LCA-rapport i henhold til EPD-Norges LCA Rapportmal
- sørge for at LCA-informasjon og EPD blir verifisert av en godkjent uavhengig ekstern verifikator
- sørge for ved godkjent EPD-verktøy å gjennomføre en intern verifisering av de bedriftsspesifikke input-data. Intern verifikator skal ha gjennomgått opplæring og være godkjent av EPD-Norge
- ha rutiner for å følge opp vesentlige endringer i input-data under veis i utviklingen av EPD og i gyldighetsperioden samt varsle verifikator om viktige endringer
- påse at verifikator sender verifikasjonsrapport med vedlagt EPD til EPD-Norge for godkjenning
- påse at registreringsskjema er utfylt og sendt til EPD-Norge
- betale årsavgift og registreringsavgift til EPD-Norge
- selv å varsle EPD-Norge om tilbaketrekking av EPD

For mer informasjon om utvikling av EPD, se **Vedlegg A**.

2.4 Verifikasjon av EPD

Verifikasjon av EPD skal utføres av godkjente verifikatorer. EPD-Norge godkjenner verifikatorer og publiserer liste over verifikatorer på nettsiden til EPD-Norge.

2.4.1 Godkjenning av verifikatorer

Teknisk komité (TC) i EPD-Norge vurderer, utnevner og følger opp uavhengige verifikatorer.

2.4.2 Uavhengig verifikasjon

Uavhengige verifikatorer skal gjennomgå EPD fra forskjellige synsvinkler å

- vurdere de underliggende data brukt i LCA-beregningene presentert i en LCA-rapport
- vurdere hvordan beregningene er utført og om disse er i henhold til aktuell PCR
- vurdere hvordan miljøbelastningene er presentert i EPD
- vurdere hvordan annen miljøinformasjon er presentert i EPD
- dokumentere verifisering i verifikasjonsrapport (elektronisk til EPD-Norge)

I **kapittel 5** er verifikasjonssystemet nærmere beskrevet.

3 Utarbeidelse av produktkategoriregler (PCR)

For at markedet bedre skal kunne sammenligne EPD, må disse utarbeides etter spesifikke regler. I tillegg er det et ønske i markedet å kunne summere miljøprestasjonene fra flere EPDer til et produkt. Dette krever at EPD utarbeides etter de samme spesifikke regler og retningslinjer for produktgruppe/kategori – produktkategori regler (PCR). PCR kommer i tillegg til de generelle retningslinjene og regler for LCA-beregninger.

Dersom det oppstår usikkerhet om definering av PCR, skal saken tas opp i Teknisk komité (TC) for behandling.

3.1 Innholdet i PCR-dokumentet

Utarbeidelse av en PCR skal følge ISO 14025, 6.7.

Innholdet i PCR-dokumentet for byggevarer, skal følge EN15804 samt beskrive norske krav i et vedlegg (Appendix A1 og A2 i PCR-dokumenter).

Dersom noen av disse kravene i standardene ikke er vurdert, skal dette begrunnes.

Mer utfyllende kommentarer er gitt i **vedlegg D**.

Utarbeidelse av PCR-dokumenter i programmets regi, skal følge [PCR-mal til EPD-Norge](#).

3.1.1 Åpenhet

Markedets aksept for og tiltro til verifiserte miljødeklarasjoner er avhengig av systemets troverdighet. Ulike interessenter skal ha mulighet til å komme med synspunkter og påvirke utformingen av PCR ved å delta i arbeidet. I EPD-Norge skjer dette gjennom at interessenter for produktgruppen deltar i utformingen av PCR.

Ved høring skal EPD-Norge legge ut utkastet til PCR på hjemmesiden og kontakte forskjellige fagmiljø internasjonalt og nasjonalt for å få synspunkter på PCR-utkastet. Tilbakemeldinger på PCR-utkastet skal skje skriftlig og dette materialet skal gjennomgås av PCR-gruppen før Teknisk komite (TC) foretar den endelige godkjenning.

3.1.2 Internasjonal harmonisering av PCR

EPD-Norge skal delta aktivt i internasjonalt arbeide med å harmonisere PCR inne forskjellige produktområder.

I tråd med de anbefalinger gitt i ISO 14025 skal EPD-Norge søke å harmonisere utarbeidelsen av PCR med andre program. Det vil si at en kan nytte PCR dokumenter fra andre programoperatører for samme produktkategori. I andre tilfeller kan en nytte deler av tekst som er utarbeidet av andre programoperatører.

3.1.3 Annerkjennelse av PCR fra andre program

PCR fra andre program og som er i hht. ISO 14025 eller EN 15804 (byggevarer) kan aksepteres om de er i tråd med instruksjonene i dette programmet vedrørende når det er

- tilsvarende systemgrenser
- allokeringsregler
- tilsvarende påvirkningskategorier
- tilsvarende funksjonell /deklart enhet
- tilsvarende regler for kalkulasjoner for avfallshåndtering
- tilsvarende konsultasjonsprosesser med interesserte parter

Etter diskusjon og godkjenning i Teknisk komite (TC) kan disse PCR publiseres i PCR registret på EPD-Norges hjemmeside.

4 Krav til og format for EPD

Generelt skal alle miljødeklarasjoner type III innen en produktkategori, omfatte de parametere som er identifisert i PCR, aksepteres av programoperatøren. EPD-Norge har valgt å definere format for EPD for presentasjon og formatet er vist på vår hjemmeside. Dersom det er behov for bedrifts/bransje spesifikke rapportformat, vil EPD-Norge være fleksibel. Det er imidlertid viktig at EPD inneholder foreskrevet informasjon. EPD kan utarbeides på forskjellig språk, men EPD-Norge vil anbefale at det alltid foreligger en engelsk utgave.

EPD skal inkludere følgende deler:

- Navn på program og programoperatør
- Beskrivelse av produktet
- Innholdsdeklarasjon
- Informasjon om miljøprestasjon
- Ytterligere miljøinformasjon
- Obligatorisk informasjon (Appendix A1 evnt A2 i PCR)

Innholdet i en EPD må la seg verifisere. Det er ikke tillatt i en EPD å ta med noen uttrykk for klassifisering, bedømmelse eller sammenligninger med andre produkter, kfr. ISO 14020.

4.1 Obligatorisk informasjon

Følgende informasjon skal inkluderes i EPD:

- informasjon om hvilke stadier i LCA som ikke er vurdert, dersom deklarasjonen ikke dekker alle stadier i livsløpet
- informasjon om hvor man kan skaffe forklarende materiale

EPD skal også inneholde en uttalelse om at:

- EPDer fra ulike programoperatører ikke nødvendigvis kan sammenliknes.

For EPD utarbeidet etter PCR basert på EN 15804, skal følgende uttalelse være med:

- EPD for byggevarer er nødvendigvis ikke sammenlignbare dersom de ikke er i samsvar med EN 15804, kfr. EN 15942⁵ og sees i en bygningskontekst.

I tillegg skal følgende informasjon foreligge:

PCR-gjennomgang, ble gjennomført av: <navn og organisasjon for leder, og informasjon om hvordan leder kan kontaktes gjennom programoperatør>
Uavhengig verifisering av deklarasjonen og data, i følge NS-ISO 14025:2010 ☐ Intern ☐ Ekstern
(Når aktuelt) Tredjeparts verifikator: <navn på tredjeparts verifikator>

4.2 Registrering av EPD i EPD-Norge

Opplysninger om registrering av EPD, se 2.1.7.

4.3 Gyldighetstid for EPD registrert i EPD-Norge

Gyldigheten for en EPD registrert i EPD-Norge er 5 år. Etter gyldighetsperioden må EPD revideres.

EPD-eier er pliktig til å oppdatere EPD dersom miljøindikatorene er blitt mer enn 10 % dårligere enn de dataene som er publisert.

Det bør det inngås avtale mellom virksomheten og verifikator for å kontrollere om at innholdet i EPD i gyldighetsperioden, fortsatt er i tråd med produksjonssituasjonen i virksomheten.

Dersom det er behov for justeringer i EPD, må verifikator sende inn en verifikasjonsrapport (elektronisk rapport) til EPD-Norge vedlagt justert EPD. Det er da ikke snakk om å gjennomføre en full LCA, men om eventuelt justering av noen hovedparametere.

⁵ EN 15942:2011, Bærekraftig byggverk-Miljøvaredeklarasjoner-Kommunikasjonsformat bedrift til bedrift

EPD-eier kan velge å la en EPD som har passert gyldighetstiden, fortsatt ligge på hjemmesiden. Det er imidlertid da ikke lov å bruke en slik EPD i markedsføring av produktet.

4.4 Oppdatering av Miljødeklarasjonen

Et foretak eller en organisasjon kan ha behov for å rette opp eller legge til informasjon i sin EPD. Et krav om dette kan for eksempel fremstå som et resultat av vesentlige forbedringer av miljøprestasjonen til et produkt.

Ved oppdatering av en Miljødeklarasjon skal da de samme kravene tilfredsstilles som ved utarbeidelsen av den opprinnelige deklarasjonen.

En kunngjøring om de aktuelle endringene i Miljødeklarasjonen skal sendes av verifikator (verifikasjonsrapport) til EPD-Norge.

5 EPD-Norges verifikasjonssystem

EPD-Norges verifikasjonssystem for miljødeklarasjoner type III skal sikre at verifikasjon gjennomføres etter ISO 14025, 8.1 «*Prosedyre for gjennomgang og uavhengig verifisering*» og EPD programmet.

Uavhengig tredjeparts verifikasjon av EPD skal skje i henhold til EPD Programmet, aktuelle program kategori regler (PCR) og ISO-EN-NS standarder. Dette gjelder både verifisering av nye EPD og ved oppfølgende revisjoner. Verifikasjon av EPD etter ISO 14025 er delt i to. *Uavhengig verifisering av data* etter ISO 14025 8.1.3 og *Uavhengig verifisering av miljødeklarasjoner type III* etter ISO 14025 8.1.4. Begge skal gjennomføres av godkjente verifikatorer, men dette kan være samme person.

5.1 Krav ved gjennomføring av verifikasjon

Krav til kompetanse og gjennomføring av uavhengig verifikasjon av eksterne verifikatorer er avgjørende for å opprettholde aksept av EPD i markedet. I EPD-Norge er det to muligheter for å oppfylle disse oppgavene:

- verifikasjon skal utføres i regi av programoperatør, i tilfelle individuelle verifikatorer.
- verifikasjon skal utføres av organisasjoner offisielt utpekt til å fungere som såkalte akkrediteringsorganene, som er gyldig i tilfelle av ekstern verifisering, der kontrolløren er et sertifiseringsorgan

5.2 Uavhengige verifikatorer

Uavhengige verifikatorer skal gå gjennom EPD med vekt på å:

- gjøre en vurdering av underliggende data som brukes i LCA-beregninger
- sjekke måten LCA-baserte beregningene er gjennomført og at de er i samsvar med de beregningsregler som er satt opp i PCR
- påse at presentasjonen i EPD følger EPD-Norges format
- gjennomgå annen tilleggsinformasjon inkludert i EPD, og påse at disse er med i LCA rapporten.

En verifikator skal ikke ha interessekonflikter pga. sin stilling eller tilhøre samme organisasjon som eier av EPD.

Verifikator bør ikke tilhøre samme organisasjon som gjennomfører og utarbeider LCA rapporten og EPD.

Hvis den som utarbeider LCA rapporten/EPD og verifikator tilhører samme organisasjon, bør de operere i separate enheter. Uavhengighet sikres ved f.eks. akkreditering i henhold til ISO 17021.

Dersom organisasjonen ikke har et akkreditert system, må uavhengighet til verifikator dokumenteres gjennom prosedyrer og rutiner i organisasjonen i tråd med kravene i ISO 14025.

For mer informasjon om kompetansekrav og oppgaver ved verifikasjon, se **Vedlegg B**.

For verifikasjon og godkjenning av EPD-verktøy, se **Vedlegg G**.

5.3 Rapportering av LCA-grunnlag med henblikk på verifisering

Produsent/utøver skal beskrive produktets eller tjenestens miljøprestasjoner fra en livsløpsvurdering – en LCA-studie. En livsløpsvurdering er en metode som beskriver energi- og materialbruk og viser de potensiell miljøpåvirkning fra et produkt eller tjeneste. Omfanget av livsløpsvurderingen kan omhandle deler av livssyklusen ”fra vugge til port”, ”fra vugge til port med tillegg” eller i hele livsløpet ”fra vugge til grav”. Metoden omfatter ulike trinn:

1. **Definisjon av mål og omfang** for LCA-studien.
2. **Innsamling av data**, sammenstilling av relevant innsats og utslipp av og fra materialer og energi hos et produktsystem.
3. **Miljøpåvirkning**, dvs. en vurdering av de potensielle miljøeffekter knyttet til innsatsen og utslippet.
4. **Tolkning av resultatene** fra innsamlings- og miljøpåvirkningsfasene i forhold til studiens målsetting.
5. **Presentere resultatene** fra innsamlingen slik at de enkelt kan brukes til å utarbeide EPD

LCA-studien skal følge ISO-standarder for livsløpsvurderinger (ISO 14040 og ISO 14044) og kompletterende regler gitt i PCR og EPD-programmet og dokumenteres etter EPD-Norges LCA-rapport mal, www.epd-norge.no.

5.4 Verifikasjonsrapport til EPD-Norge

Elektronisk verifikasjonsrapport, som er på engelsk, skal fylles ut av godkjent verifikator og EPD skal lastes opp i rapporten.

6 Brudd på retningslinjene

En bedrift eller en organisasjon som har en miljødeklarasjon skal ha dokumenterte rutiner for oppfølging av de oppgaver som vil inngå i å utarbeide deklarasjonen. Om bedriften/organisasjonen ved oppfølgingsrutinene oppdager overtredelser i form av avvik i en størrelsesorden som påvirker deklarasjonens utforming, skal dette rapporteres til EPD-Norge. Det er da opp til intern eller ekstern verifikator, å se til at bedriften håndterer avvikene etter gjeldende praksis.

Verifikator kan ved gjennomgang og kontroll av miljødeklarasjoner oppdage overtredelser av regelverket. Også i disse tilfeller gjelder prinsippet om at det er verifikators ansvar å gi beskjed om hvilke korrigeringer som må gjøres, samt å følge opp at bedriften/organisasjonen foretar endringene. Verifikator skal deretter kontakte EPD-Norge og meddele endringene.

EPD-Norge skal varsles om brudd på regler som gjelder for benyttelse av deklarasjonen i informasjon og markedsføring. EPD-Norge skal i slike tilfeller gi bedriften/organisasjonen beskjed om hvilke rettelser som må foretas.

Styret i Næringslivets Stiftelse for Miljødeklarasjoner vedtar former for rettslige og administrative tiltak ved overtredelser av bestemmelsene i systemet for miljødeklarasjoner. I de tilfeller der verifikator og/eller EPD-Norge gjentatte ganger har gitt beskjed om nødvendige korrigerende tiltak, og bedriften/organisasjonen ikke har fulgt dette opp innen rimelig tid, kan registreringen av den verifiserte miljødeklarasjonen bli inndratt og erklært ugyldig. Det er styret som fatter vedtak om inndragelse av registrering.

7 Behandling av klagesaker i EPD-Norge

EPD-Norge har følgende rutiner for behandling av klager:

1. EPD-Norge avgjør i vedtaks form søknad om registrering av en EPD.
2. EPD-søker eller bedrifter med rettslig klageinteresse kan påklage vedtaket inn for styret. Klagen skal begrunnes og underbygges med verifisert dokumentasjon.
3. Klagefrist er tre uker fra EPD-søker eller bedrift med rettslig klageinteresse (3. part) fikk kunnskap om vedtaket. Klagefristen utløper senest 6 måneder etter at vedtaket ble truffet.
4. Styret avgjør klagen.
5. Styrets vedtak i klagesaker kan ikke overprøves
6. Konflikt skal søkes løst i minnelighet. Tvister skal løses etter voldgiftslovens regler og etter norsk rett.

Styret kan av eget tiltak omgjøre beslutning om registrering av EPD dersom en EPD bygger på feilaktig grunnlag.

7.1 Klager på beslutning i Teknisk komité (TC)

Beslutninger i Teknisk komité (TC) angående godkjenning av verifikatorer kan påklages til styret.

Styret kan be Teknisk komité (TC) å gjøre en ny vurdering av verifikatorer. Teknisk komité (TC) kan tilbakekalle godkjenning av verifikatorer ved saklig grunn.

8 Revisjon og ikrafttredelse av retningslinjene

8.1 Revisjon av retningslinjene

Næringslivets Stiftelse for Miljødeklarasjoner kan etter eget skjønn vedta å revidere retningslinjene. Stiftelsens styre skal godkjenne endringer i retningslinjene.

Revisjon av de oppgaver som er beskrevet i **vedleggene A-H**, skal gjøres løpende etter behov.

8.2 Ikrafttredelse

Disse retningslinjene er revidert og godkjent av styret i Næringslivets Stiftelse for Miljødeklarasjoner og trer i kraft fra 1.1.2014.

Oslo, den 27. november 2013

LCA og EPD metodikk

1 LCA-metodikk

LCA-metodikken består av å

- fastlegge mål og omfang av undersøkelsen
- innsamle og bearbeide data
- vurdere miljøpåvirkninger
- fortolke resultatene

Følgende internasjonale standarder skal benyttes som underlag ved datainnhenting:

- ISO 14040:2006, Miljøstyring – Livsløpsvurdering – Prinsipper og rammeverk
- ISO 14044:2006, Miljøstyring – Livsløpsvurdering – Krav og retningslinjer

Andre referanser som kan brukes i LCA kalkulasjoner er EN 15804, ISO/TS 14067, GHG rapportering, ILD manualer og PEF (Product Environmental Footprint) retningslinjer.

I tillegg til standardene, skal en følge Retningslinjer for Næringslivets Stiftelse for Miljødeklarasjoner og de krav som er gitt i PCR.

2 Mål og omfang

Målet og omfang for analysen er å fremskaffe nødvendig dokumentasjon for å fremstille EPD. Denne analysen skal følge Retningslinjer for Næringslivets Stiftelse for Miljødeklarasjoner og krav gitt i PCR. I tillegg skal en få innsikt i og kunnskap om miljøeffekter av fremstilling av prosess/tjeneste/produkt som skal deklarerer.

2.1 Livsløpsanalysen skal minst deles opp i:

- Produksjonsfase (Vugge til port)
 - Fra utvinning og bruk av råvare og energi til ferdig produkt. Oppgavene bør baseres på bedriftsspesifikke data
- Bruksfase
 - fra distribusjon fra fabrikk til kunde og bruk (inkludert vedlikehold, reparasjon og utskifting)
- Slutfase
 - fra kunde til gjenvinning eller avfallsbehandling

For byggevarer skal livsløpsanalysen deles etter EN 15804:2012, 6.2.

2.2 Funksjonell enhet/deklarert enhet

Den funksjonelle enhet er en kvantitativ beskrivelse av produktets funksjon som resultatet relateres til. Ved valg av funksjonell enhet skal det tas hensyn til produktets levetid. I første rekke er den tekniske levetiden som benyttes som et mål på produktets levetid. Dette målet uttrykkes som regel i år. Valg av annen levetid enn teknisk levetid skal begrunnes. Om produktets reelle levetid er kortere enn den tekniske, bør teknisk levetid ikke brukes.

Vedlegg A

For byggematerialer som følger ISO 21930 /EN 15804 opereres det med "Declarert enhet" eller "Declarert enhet med tillegg" for alle funksjoner som ikke omfatter hele livsløpet.

2.3 Systemgrenser

Ved valg av systemgrenser vil en sette en avgrensning av omfanget og dataunderlaget, noe som kan forenkle beregningene. Dette gjøres under forutsetning av at viktig informasjon ikke forsvinner.

Generelt skal følgende gjelde:

- Alle prosesser "vugge til port", "vugge til port med tillegg" eller "vugge til grav" skal inkluderes. Unntakene skal begrunnes. "Vugge til port" brukes for råvarer, innsatsvarer og komponenter. "Vugge til grav" brukes for sluttprodukter.
- Produksjon av produksjonskapital, bygninger og maskiner som ikke inngår skal begrunnes.
- Personrelatert miljøpåvirkning som f.eks. reise til og fra arbeid, tas ikke med.

Reglene for valg av systemgrensesetting er beskrevet i ISO 14044.

Tap av informasjon som følge av avgrensninger i materialer og prosesser som kan utelates fra datainnsamlingen kan aksepteres så lenge summen av disse ikke overstiger 5 %.

Reglene for cut-off og datavariasjon er:

- Prosesser/aktiviteter som samlet ikke bidrar med mer enn 1 % av produktets totale miljøpåvirkning i noen av miljøpåvirkningskategoriene kan utelates fra inventeringen
- Likeartede produkter kan inngå i samme deklarasjon hvis variasjonsbredden innen respektive miljøpåvirkningskategori ikke overstiger +/- 10 % (variasjonsbredden skal angis i deklarasjonen)

PCRer kan gi nærmere regler som må brukes i de spesifikke LCA beregningene.

3 Innsamling av data

Datainnsamlingen bør være slik at de lett kan overføres til livsløpsanalysen. En skal kunne summere resultater med andre delsystemer (modularitet).

Informasjonen i en godkjent miljødeklarasjon beskriver ofte forløp i forskjellig tid. Prosessdata er f.eks. representativt for produksjonsperioden, mens miljøpåvirkningen ofte er mer generelt representativ. Tidsperioden kan være et resultat av belastning på miljøet i form av utslipp eller andre miljøbelastninger. Informasjonen i en godkjent miljødeklarasjon er bare aktuell så lenge det ikke skjer store endringer i det underliggende materialet. Generelt bør data uttrykkes som årsgjennomsnitt.

Data for bruks- og avhendingsfase som strekker seg over tid skal begrunnes ut fra scenarier.

4 Allokering

Allokeringsregler skal fastsettes for de forskjellige produkter i de tilfeller produksjonsprosessen omfatter flere produkter.

Følgende anbefales ved valg av allokeringsregler

- "Multi output": allokering basert på fysiske relasjoner (masse, energi)
- "Multi input": allokering basert på fysiske relasjoner

Vedlegg A

- "Open loop recycling": Ingen allokering gjøres for materialer til gjenvinning. "Input" av gjenvunnet materiale eller energi til livsløpet skal bokføres uten at produksjonen belastes med miljøpåvirkning fra input i tidligere livsløp. "Output" av produkter som går til gjenvinning skal bokføres som input til neste livsløp.
- "Polluter-pays" prinsippet skal følges
- Ved gjenvinning skal ingen allokering foretas

5 Datakvalitet

Følgende krav stilles til datakvalitet:

- Spesifikke data bør som hovedregel benyttes, f.eks. data fra produksjonsprosesser og transport. Blir andre typer data benyttet, skal det beskrives og begrunnes
- Generiske data benyttes i de tilfeller disse er mer representative, f.eks. ved innkjøp av råvarer på et spotmarked eller i bruks- eller avfallsledd. Generiske data kan også benyttes hvis det *ikke* er tilgang på spesifikke data, og hvis disse ikke i vesentlig grad påvirker sluttresultatet. PCR kan inneholde anvisninger om hvilke generiske data som bør benyttes
- Dataene bør representere et årsgjennomsnitt
- Data om belastninger fra bruksfasen skal baseres på dokumenterte tester og anbefalinger om riktig bruk av produktet
- Databehandlingen ved alle beregninger som foretas skal være oversiktlige og forståelige
- Det skal benyttes vanlige uttryksmåter som enkelt beskriver forskjellige typer ressurser og avfall

I forbindelse med innhenting av data skal det gjøres en vurdering av dataene med tanke på:

- Dekning
- Nøyaktighet
- Reproduserbarhet
- Usikkerhet
- Fullstendighet (completeness check)
- Følsomhet (sensitivity check)
- Konsistens (consistency check)

5.1 Redegjørelse av LCA-data

LCA-rapporten skal beskrive:

- Systemgrenser og allokering
- Datainnsamling (Innsamlingsprosesser, eventuelle innsamlingsformularer, spesifikke/generelle data og henvisning til dokumentasjon)
- Validering av data (Intern kvalitetssikringsprosedyre, rutiner for oppfølging og korrigerende og identifisering av datamangler)
- Resultat (Beregningsmetoder oppdelt i produksjonsdel og bruksdel for livsløpets forskjellige deler og totalresultatet)
- Klassifisering av ressursbruk
- Beskrive av karakteriseringsresultat i form av potensiell miljøpåvirkning.
- Beskrivelse av det tekniske systemet (Type system, geografisk beliggenhet og beskrivelse av delsystemenes funksjon)

Vedlegg A

- Generell beskrivelse av datainnsamling (Hensikt, referansefunksjon eller referansestrømmer, ansvarlig for datainnsamling, systemgrenser mot natur og andre tekniske systemer, i relasjon til tid og geografisk dekning), allokeringer, bedømmelse av datakvalitet og deres relevans, utførte kontroller av data og diverse administrative oppgaver (publikasjon, øvrige nedtegnelser)
- Detaljert beskrivelse av datainnsamling (Tidsperiode for datainnsamling, metode, beskrivelse av metode, identifisering og bedømmelse av betydningen av datamangler og håndteringen av disse, referanser og øvrig informasjon).
- Redegjørelse av data (Redegjørelse av alle numeriske data for in- og output og deres forhold til referansefunksjoner og referansestrømmer delt opp etter de datakategorier som er valgt for LCA-undersøkelsen)

Kvalitetssikring av data og datahåndtering skal være sentralt i LCA-rapporten som verifikator skal ha tilgang til. Datahåndtering ved alle beregninger skal være oversiktlige og forståelige.

LCA-rapporten skal gi et fullstendig bilde av LCA-undersøkelsens gjennomføring og resultat og skal følge den mal som EPD-Norge har utarbeidet, [LCA-rapportmal](#). PCR som er benyttet skal angis og eventuelle avvik fra programmet og PCR skal dokumenteres og begrunnes.

Det skal redegjøres for delsystemene på det nivå som var tilgjengelig for den som utførte LCA-undersøkelsen. Spesifikke data fra produksjonsanlegg eller tilsvarende skal være dokumentert. Generelle data skal være dokumentert på det nivå som var tilgjengelig for den som utførte LCA-undersøkelsen. Generiske data for byggevarer skal baseres på EN/TR 15941:2010 (Metode for valg og bruk av generiske data).

5.2 Utforming av LCA-rapport

Redegjørelsen av LCA-undersøkelsen skal utformes slik at en ved uavhengig verifisering kan bedømme datagrunnlagets kvalitet og relevans. Dette kan gjøres i en standardisert LCA rapport (LCA rapportmal).

Data for inngående systemer i LCA-undersøkelsen skal dokumenteres på en oversiktlig måte. Samme krav gjelder for alle typer data (spesifikke eller generiske), hvordan de er innhentet (personlige kontakter, spørsmålsformular, fra litteratur etc.).

Resultatene fra datainnsamlingen skal fremgå i tabeller som viser hvordan en dokumenterer parameterne for forskjellige livsløpsfaser. En skal vise hvordan dataene sammen med karakteriseringsfaktorene beregner kategoriindikatorene.

6 Bedømming av miljøpåvirkning

Bruk av ressurser og tilhørende utslipp skiller seg med hensyn til deres potensielle miljøeffekter innenfor ulike miljøpåvirkningskategorier.

6.1 Ressursbruk

Produksjonsdelen i en godkjent miljødeklarasjon består av de deler av livsløpsanalysen som omfatter livsløpsfasene fra råvare- og energiutvinning til ferdig produkt.

Følgende informasjon skal inngå:

Fornybar primærenergi brukt som energibærer (brennstoff) er alle (førstegangsbrukte) biologiske materialer som brukes som energikilde. Her vil også vannkraft og vindkraft høre til.

Vedlegg A

Fornybar primærenergi brukt som materiale er (førstegangsbrukte) biologiske materialer som brukes som materiale. (trelast, hamp osv.)

Ikke-fornybar primærenergi brukt som energibærer (brennstoff) er materialer som olje, gass, kull, uran.

Ikke-fornybar primærenergi brukt som materialer er primærressurser (med energiinnhold) som olje, gass og kull som senere ender opp som produkter i form av f.eks. plastmaterialer eller dyrefor.

Sekundære materialer er materialer gjenvunnet fra tidligere bruk eller fra avfall (skrapmetall, knust betong, glasskår, plast) som brukes som materiale. Kan både være fornybare og ikke-fornybare, med eller uten energiinnhold.

Fornybar sekundær brennstoff er fornybare materialer med energiinnhold som er brukt tidligere eller som er definert som avfall, og som brukes som energikilde (biomasse, tre avfall)

Ikke-fornybar sekundær brennstoff er brennstoff er ikke-fornybare materialer med energiinnhold som er brukt tidligere eller som er definert som avfall, og som brukes som energikilde (løsemiddel, dekk).

Netto forbruk av ferskvann

6.2 Miljøpåvirkninger

Utslippene beskrives ved hjelp av karakteriseringsfaktorer som angir effekten av ulike utslipp innen miljøpåvirkningskategorier. Hvilke karakteriseringsfaktorer som skal benyttes for påvirkningskategorier er gitt i EN 15804 FprA1.

Tabell 1. Parametere som beskriver miljøpåvirkninger

Påvirkningskategori	Enhet
Klimaendring (GWP), 100 år	[kg CO ₂ ekvivalenter]
Nedbryting av stratosfærisk ozon (ODP), 20 år	[kg CFC 11 ekvivalenter]
Forsuring (AP)	[kg SO ₂ ekvivalenter]
Overgjødsling (NP)	[kg PO ₄ ³⁻ ekvivalenter]
Dannelse av mark nær ozon (POCP)	[kg C ₂ H ₄ ekvivalenter]
Utarming av abiotiske ressurser	[kg Sb-ekvivalenter]
Utarming av abiotiske fossile ressurser	MJ

I tillegg skal klimagassutslippene fra el-bruk dokumenteres (CO₂ – ekv/MJ).

6.3 Miljøinformasjon som beskriver livsløpets slutt

Livsløpets slutt skal deles i avfall og utgangsfaktorer

- Avfall
 - Farlig avfall
 - Ikke-farlig avfall
 - Radioaktivt avfall

Vedlegg A

- Utgangsfaktorer
 - Komponenter for gjenbruk
 - Materialer for resirkulering
 - Materialer for energigjenvinning
 - Eksportert elektrisk energi
 - Eksportert termisk energi

Materialer for energi gjenvinning inkluderer ikke materialer til avfallsforbrenning. Avfallsforbrenning er en metode for avfallsbehandling som allokeres innenfor systemets grenser. Avfallsforbrenningsanlegg har lavere energieffektivitet enn kraftverk stasjoner som bruker sekundære brensel. Materialer til energigjenvinning skal baseres på en termisk virkningsgrad som ikke er mindre enn 60 % til 65 %.

6.4 Ytterligere miljøinformasjon

EPD kan inneholde ytterligere informasjon som ikke kommer fra LCA kalkulasjonen. Dette kan være en utfyllende beskrivelse av bruken eller avhending som man ønsker å få frem:

- Brukerveiledning for riktig bruk av produktet som for eksempel reduserer energi og vannforbruk eller forlenger levetiden
- Vedlikeholds og service-veiledninger
- Utskiftingsrutiner for vitale deler for forlenging av levetid
- Informasjon om resirkulering om måter å resirkulere hele produktet (eller deler av produktet)
- Informasjon om måter å gjenbruke hele eller deler av produktet
- Deponeringsmuligheter

Relevant PCR skal gi ytterligere informasjon om mulige tilleggsinformasjon som skal inkluderes i EPD.

7 Vurdering av resultater

I en vurdering av resultatene skal man ha med:

- identifisering av de dominerende bidragene til LCA-resultatet fra datainnsamlingen
- vurdering av resultatene inklusive kontroll av fullstendighet, følsomhet og overensstemmelse
- konklusjoner og anbefalinger

8 Utgangspunkter for sammenlignbare produkter og tjenester

En LCA-undersøkelse inneholder usikkerheter av ulike typer som gir en viss variasjonsbredde med hensyn til sluttresultatet

Systemet for verifiserte miljødeklarasjoner inkluderer en på forhånd ferdig fastsatt variasjon som utgangspunkt for å kunne ta med flere likeartede produkter på en og samme deklarasjon. Den variasjonsbredden som anbefales skal være maksimalt +/- 10 % av de resultater som oppgis i deklarasjonen. Avvik fra denne grunnregelen skal begrunnes spesielt. I enkelte tilfeller kan det være vanskelig og tidkrevende å kartlegge alle material- og energistrømmer som inngår i en fullstendig livsløpsanalyse. En oversiktlig LCA-undersøkelse (screening LCA) kan gjøre det lettere å sortere ut underlagsdata til hver påvirkningskategori. Dette må ikke vanskeliggjøre summering av dataene i et system som beskriver hele produktstrømmen.

Resultat fra forskjellige LCA-undersøkelse kan bare sammenlignes dersom omfang, beregninger og presentasjoner av resultatene gjøres på samme måte. Dette er sentralt ved utformingen av underlag som inngår i en godkjent miljødeklarasjon. Dette sikres gjennom krav gitt i PCR-dokumentet, i tillegg til kravene i ISO-standardene.

9 Informasjon som skal vises i en miljødeklarasjon

Formålet med informasjonen i en godkjent miljødeklarasjon er å gi et dekkende bilde av miljøegenskaper til det deklarererte produktet eller tjenesten.

En godkjent miljødeklarasjon skal ha **et format som er gitt i epd-norge's hjemmeside**, struktureres og deles opp følgende hovedavsnitt:

- Generell informasjon (programrelatert informasjon)
- Produsent og verifikasjon
- Beskrivelse av produktet eller tjenesten, med innholdsdeklarasjon
- LCA beregningsregler
- Beskrivelse av scenarier
- Presentasjon av miljøprestasjon
- Spesielle norske krav

9.1 Programrelatert del av EPD

Denne skal inneholde:

- **Environmental Product Declaration** og referanser til standardene som beskriver dette programmet
- Logo til EPD-Norge som spesifisert i **Vedlegg E** (settes inn av Sekretariatet)
- Navnet **EPD-Norge**
- Registreringsnummer (settes inn av Sekretariatet)
- Publiseringdato og gyldighet (settes inn av Sekretariatet)
- Hvilken PCR som er brukt som grunnlag for EPD
- Referanser til relevante hjemmesider for mer informasjon

9.2 Beskrivelse av produsent og verifikasjon

Denne delen av EPD skal inneholde:

- Navn på eier av deklarasjonen (firmanavn), kontaktperson, firma-telefon og firma e-mail
- Sted (er) for produksjonen av produktet
- Beskrivelse av organisasjonen, inkludert informasjon om sertifiserte ledelsessystemer (eks ISO 9001, ISO 14001, EMAS, Miljøfyrtårn, ISO 26000)
- Funksjonell enhet og deklart enhet
- Organisasjonsnummer
- Årstall for LCA-studien
- Verifikasjon og godkjenning

Generell informasjon om produsent, produkt eller tjeneste kan i tillegg til generell informasjon om bedriften også inneholde relevante, spesifikke opplysninger om bedriften. Informasjon av spesiell verdi om spesifikke aspekter vedrørende produksjonsprosessene kan også inngå.

9.3 Beskrivelse av produkt/tjeneste

Vedlegg A

- Beskrivelse av produktanvendelse
- Produktbeskrivelse
- Produktspesifikasjoner (innholdsdeklarasjon)
- Teknisk beskrivelse av produktet
- Markedsområde
- Forventet levetid på produktet

Denne delen av miljødeklarasjonen skal omfatte en innholdsdeklarasjon og om produktet inneholder farlige stoffer. Den kan omfatte informasjon av produktspesifikk karakter som produsenten vil ha med (og som ikke inngår i deklarasjonen om miljøprestasjon) eller informasjon som kunder og markeder ønsker.

Informasjon om hvordan produktet skal behandles, opplysninger om service, vedlikehold og hva brukeren kan gjøre for å redusere miljøpåvirkning ved bruk av produktet eller tjenesten kan også inngå.

Underpunkter som skal være med:

- Om produsenten, bedriften eller grossisten og deres miljøarbeid.
- Om produksjonsprosessen eller former for tjenesteyting (flytskjema).
- Om varens innhold.
- Om varens levetid
- Om material- og energiflyt.
- Om produktets eller tjenestens potensielle miljøpåvirkninger.
- Om vedlikehold og gjenvinning.
- Andre opplysninger av spesiell interesse for produsent eller bedrift.

Innholdsdeklarasjonen dekker materialer og stoffer som skal deklarerer. Her skal tas med informasjon om produktinnhold, inklusive spesifisering av materialer og stoffer som kan ha negativ innvirkning menneskelig helse og miljøet, gjennom alle stadier i livsløpet.

For miljødeklarasjoner beregnet for det norske og europeiske markedet, skal informasjonen følge:

- Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften) gjennomfører REACH-forordningen (EF) nr. 1907/2006, endringsforordninger til REACH og tilknyttet regelverk i norsk rett.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1272/2008 av 16. desember 2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger og om endring og oppheving av direktiv 67/548/EØF og 1999/45/EF og om endring av forordning (EF) nr. 1907/2006

I PCR er beskrevet nærmere om når informasjon (kvantitativ, CAS nr.) om kjemikalier skal presenteres i egen tabell.

Dersom et produkt er basert på resirkulerte materialer, kan produsenten opplyse i EPD om mengde resirkulert materiale. For ikke å skape misforståelse om materialet kan regnes som resirkulert, skal en følge veiledningen i ISO 14021, Egendeklarerte miljøpåstander.

9.4 LCA beregningsregler

- Datakvalitet

Vedlegg A

- Allokering
- Systemgrenser
- Cut-off kriterier

9.5 Scenarier og annen teknisk beskrivelse

- Transport
- Sammenstilling/ Byggefase
- Bruksfase (vedlikehold, reparasjon, utskifting, bruk av energi og vann)
- Slutfase
- Gevinst og belastninger etter endt levetid
- Annen informasjon

Bruksdelen i en verifisert miljødeklarasjon består av de deler av livsløpsanalysen som omfatter fasene mellom distributør til kunde, og avfallshåndtering. Opplysninger her er av mer allmenn karakter basert på antagelser og beskrives i scenarier.

Informasjonen i bruksdelen skal baseres på Funksjonell enhet eller Deklarert enhet med tillegg. Opplysningene skal følge den samme oppdelingen i ressursbruk og utslipp som benyttes i produksjonsdelen. Utslipp skal være basert på dokumentert underlag og tester. Beregningsmetodene og kildene skal oppgis. Informasjonen som skal inngå i bruksdelen er av produktspesifikk karakter. Denne skal være fastlagt i PCR. Hvis det ikke er mulig å ta med alle de opplysninger som PCR krever for en godkjent miljødeklarasjon, må dette begrunnes.

9.6 LCA resultater

- Miljøpåvirkning
- Ressursbruk
- Avfall
- Utgangsfaktorer

Presentasjon av miljøprestasjon skal inneholde oppgaver om ressursbruk, energibruk, utslipp og avfallsgenerering. Metodene som benyttes når underlaget tas fram skal følge de internasjonale standardene for livsløpsvurderinger (ISO 14040 og ISO14044) og det skal spesielt tas hensyn til den obligatoriske oppstillingen av påvirkningskategorier.

Informasjon fra bedrift kan inneholde gjenvinningsdeklarasjon eller annen informasjon som bedriften ønsker å formidle.

Gjenvinningsdeklarasjon kan omfatte informasjon om sentrale forhold ved demontering av produkter og gjenvinning av materiell i form av:

- Informasjon om hvordan gjenvinning av valgte deler eller hele produktet best kan foretas. Det kan for eksempel være opplysninger om hvordan sammensatte materialer best deles opp eller varematerialets smeltepunkter og energiverdier.
- Informasjon om hvordan produktet (eller deler av produktet) gjenvinnes og hvordan det blir tatt vare på som avfall.

9.7 Spesifikke norske krav

- Klimagassutslipp fra el-bruk i produksjonsprosess

Vedlegg A

- Innhold av farlige stoffer
- Transport til sentrallager
- Inneklimapåvirkning
- Klimadeklarasjon

Presentasjon av miljøbelastningene skal beskrive ressursbruk og utslipp med potensiell miljøpåvirkning fra det aktuelle produktet eller tjenesten. I tillegg skal bruken av produktet beskrives.

Alle utsagn om produktet må kunne verifiseres.

9.8 Nøkkelindikatorer

I en EPD registrert hos EPD-Norge, skal EPD inneholde en nøkkelindikatortabell som viser viktige miljøparametere (EPD-Norges mal for EPD).

Parametere som alltid skal vises i nøkkelindikatortabellen, Figur 1:

- Klimagassutslipp, GWP (100 år, kg CO₂ ekvivalenter)
- Energibruk (summen av fornybar og ikke fornybar primærenergi brukt som energibærer, bruk av sekundære brennstoff, MJ)
- Farlige stoffer (fra REACH kandidatliste eller den norske Prioritetslisten, kg)

I tillegg kan det vises to valgfrie indikatorer, for eksempel resirkulerte materialer eller materialer til resirkulering, inneklimapåvirkning (M1 eller andre standarder for inneklimatesting).

Gjenbruk og gjenvinningspotensialet, etter produktets livsløp, kan vises i nøkkelindikatortabellen i egen kolonne (Modul <X>).

For EPD registrert i EPD-Norge, skal det alltid være med en kolonne i indikatortabellen som viser klimagassutslipp og energiforbruk knyttet til transport fra produsent til sentrallager Norge

Nøkkelindikatorer	Enhet	Vugge til port A1 - A3	Transport A4 ₁	Modul <X>
Klimagassutslipp	kg CO ₂ -ekv	<X>	<X>	<X>
Energibruk	MJ	<X>	<X>	<X>
Farlige stoffer	*	-	-	-
<To be chosen>	<X>	<X>	-	<X>
<To be chosen>	<X>	<X>	-	<X>

Figur 1 Tabell for nøkkelindikatorer i presentert i EPD etter EPD-Norges EPD-mal.

Ved utforming og valg av uttrykksmåter mv. i miljødeklarasjonen skal det tas hensyn til de anbefalinger som inngår i ISO 14021 om miljømerking og miljødeklarasjoner og egne miljøuttalelser (Type II Miljømerking).

10 Annen informasjon

Om det i deklarasjonen er oppgitt annen informasjon som har tilknytning til opplysningene i deklarasjonen vil dette kunne øke forståelsen for miljødeklarasjonen.

10.1 Spesiell informasjon som underlag for innkjøp

Industri og forvaltning kan ha bruk for miljødeklarasjonene som underlag ved innkjøp. I denne sammenheng kan det foreligge ønsker om spesielle opplysninger i deklarasjonen. Det skal være mulig

Vedlegg A

å oppfylle dette ekstra behovet i miljødeklarasjonen. For disse opplysningene gjelder samme krav vedrørende vurdering og godkjenning som for annen informasjon.

Kompetansekrav og oppgaver ved verifikasjon

1 Krav til uavhengighet og kompetanse for verifikatorer

En verifikator skal ikke ha interessekonflikter pga. sin stilling eller tilhøre samme organisasjon som eier av EPD. Verifikator bør ikke tilhøre samme organisasjon som gjennomfører og utarbeider LCA rapporten. Verifikator skal heller ha vært involvert i gjennomføringen eller utarbeidelse av EPD. Hvis den som utarbeider LCA rapporten og verifikator tilhører samme organisasjon, bør de operere i separate enheter. Uavhengighet sikres ved f.eks. akkreditering i henhold til ISO 17021. Et alternativ er også mulig så lenge uavhengighet til verifikator kan bevises og prosedyrene er i tråd med kravene i ISO 14025.

Kvalifikasjoner og kompetanse er viktig for å sikre riktig kvalitetsnivå for verifikasjon av EPD. EPD-Norge har som målsetning å ha det høyeste nivå av kvalitet som i dag kan forventes i markedet og som gjensidig kan anerkjennes av alle utøvere.

Minimum kompetansekrav til verifikatorer er:

- generell kunnskap om industri og servicenæringer, samt produktrelaterte miljø- og avfallskonsekvenser
- kunnskap om prosess- og produkter på spesifiserte produktkategoriområder
- kunnskap om EPD programmet for uavhengig verifisering samt regelverk/standarder for utarbeidelse av EPD
- kunnskap innen LCA-området, og kunnskap om metoder for LCA-arbeid, samt standardene for livsløpsvurderinger
- kunnskap om nasjonale regler og forskrifter
- ha en avsluttet grunnutdanning på akademisk nivå – eller tilsvarende* - innen et teknisk/naturvitenskaplige område
- ha minst fire års erfaring i arbeid med industrielle miljøspørsmål*, hvorav LCA-analyser og praksis i arbeid med gjennomføring av LCA-undersøkelser bør utgjøre en vesentlig andel
- skal ha gjennomført minst en LCA-analyse eller utarbeidet en EPD i løpet av det siste året*

* Dokumenteres i CV

EPD-Norge vil gjennom internasjonalt samarbeid, ISO og CEN, oppdatere godkjente verifikatorer med kompetanse og erfaring som er tilgjengelig. Dette organiseres ved at de godkjente verifikatorer må gjennom en regelmessig oppdatering fra EPD-Norge. Dette kan skje ved lokale kurs eller diskusjoner/informasjoner i relevante nettverk. Det forutsettes at verifikatorene holder seg faglig oppdatert.

2 Arbeidsoppgaver for uavhengige verifikatorer

Verifikators arbeid med verifisering av EPD består i en gjennomgang av LCA-studien (LCA-rapport) og verifisere denne i henhold til ISO 14025, 8.1.3.

Følgende punkter skal sjekkes:

LCA rapport	Sjekkliste Del A
Førsteside	1 General information 4 Product description
2 Mål med studien	2 Study goal
2.2 Funksjonell enhet/deklart enhet	3 Functional unit/declared unit
2.3 Systemgrenser	5 System boundaries 6 Power mix 7 CO ₂ certificates 8 Description of the system boundaries 9 Criteria for excluding inputs and outputs 11 Development of scenarios
3.1 Datainnsamlingsprosedyrer 3.3 Datakilder 3.4 Datavalidering 5.3 Vurdering av datakvalitet	10 Data collection 12 Selecting data
3.2 Relevante kvantitative og kvalitative beskrivelser og beregningsprosedyrer av enhetsprosesser	14 Life cycle modelling information
3.5 Allokeringssprinsipper og prosedyrer	13 Allocation
4 Livsløpseffektvurdering	15 Parameters of the life cycle inventory analysis and life cycle impacts 17 Documentation of additional information
4.4 Verdivalg	15.2 Presentation of the parameters describing environmental impact 15.3 Selection of correct characterisation factors
5 Livsløpstolkning	16 Interpretation
6 Kritisk gjennomgang	
7 Referanser	18 Documentation for calculation the reference service life

Verifiseringen av data fra LCI, LCA, informasjonsmoduler og ytterligere miljøinformasjon skal bekrefte:

- at de er i samsvar med en gyldig PCR
- at de er i samsvar med ISO 14040 og ISO 14044
- at de er i samsvar med EPD-Norges retningslinjer for miljødeklarasjon av type III
- at dataene omfatter dekning, nøyaktighet, fullstendighet, representativitet, konsistens, reproduserbarhet, kilder og usikkerhet
- at LCA-dataene har tilfredsstillende troverdighet, kvalitet og nøyaktighet
- kvalitet og nøyaktighet av ytterligere miljøinformasjon
- kvalitet og nøyaktighet av grunnlagsinformasjon
- hvordan manglende data håndteres
- at dataene i EPDen er i samsvar med LCA rapporten

EPD-Norge har en elektronisk sjekkliste som skal brukes av verifikator for verifisering og rapportering. Tolkningseksempler bør etter hvert gjøres tilgjengelig der det er mulig. Papirversjonen er vist i vedlegg B1.

Ved gjennomgangen av LCA-rapporten skal det brukes en omfattende sjekkliste (Del A i vedlegg B2). Gjennomgangen består i å sjekke om det tema som er beskrevet i LCA-studien (LCA-rapporten) er i tråd

Vedlegg B

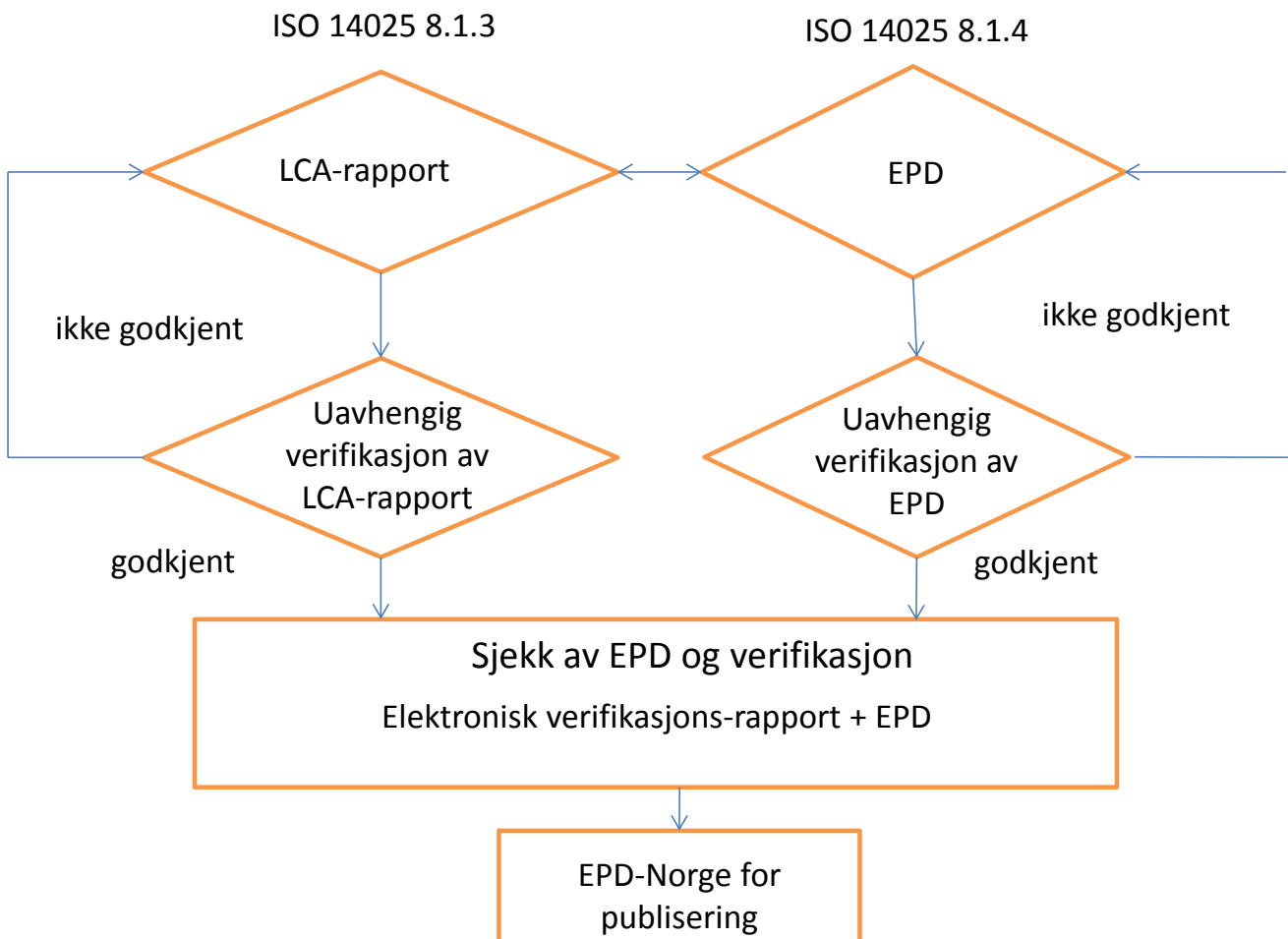
med de krav og retningslinjer i referansen (ISO 14025, andre standarder eller PCR) gitt i sjekklisten. De fleste temaene er obligatorisk å sjekke, noen kan være valgfrie. Eventuelle avvik fra kravene skal rapporteres av verifikator. Hvis temaet er i tråd med kravene og godkjennes av verifikator, krysses det av i boksen "Done".

Avvik som er påpekt skal rettes opp av den part som har levert grunnlaget for LCA-studien (LCA-rapporten). Om verifikator finner underlag ufullstendige og at beregninger er gjennomført på en ukorrekt måte, skal rette vedkommende anmodes om rette det opp. Om verifikator finner at LCA-studien ikke følger gjeldende krav, kan det forlanges en komplettering av materialet eller kreves at videre bearbeiding skjer i henhold til framlagt underlag. Et slikt krav skal dokumenteres.

Resultatet av vurderingen skal dokumenteres og rapporteres til EPD-Norge i verifikasjonsrapport, EPD-Norges hjemmeside.

En tilsvarende gjennomgang gjøres for godkjenning av EPD. Også her benyttes en omfattende sjekkliste hvor en sjekker om EPD er i tråd med de krav i de aktuelle referanser (ISO 14025, andre standarder eller en PCR) i sjekklisten (Del B i vedlegg B2). Avvik som påpekes her skal rettes opp av den som har utarbeidet EPD.

Verifikasjon er vist i etterfølgende figur.

Datakonfidensialitet

Vedlegg B

LCA og EPD krever ofte svært spesifikke prosess- og produkt- kunnskap, som vil være konfidensiell. Oftest er det en produsent som har disse spesifikke kunnskapene, og ikke LCA / EPD-konsulenten eller verifikator. Da de endelige resultatene for en EPD ikke kan 'måles etterpå', som andre produkttegenskaper f.eks. styrke, er det derfor svært vanskelig å sikre den absolutte riktigheten av dataene. Kvalitetskontroll vil derfor bestå av indirekte kontroll, argumentasjon, om prosedyrer ble fulgt, etc.

En godkjent verifisert miljødeklarasjon gjelder for en 5 års periode. Deretter må det utføres ny ekstern revisjon. Verifikator vedtar å gjennomføre revisjon i samarbeid med bedriften/organisasjonen.

Godkjente verifikatorer kan ikke uten bedriftens/importørens tillatelse spre informasjon eller resultater som er kommet fram under revisjons- eller granskingsarbeidet.

3 Godkjenning av eksterne verifikatorer

Godkjenningen av eksterne verifikatorer baseres på søknadsskjema som får med henvendelse til sekretariatet. Søker fyller ut skjema og vedlegger CV før innsendelsen. Søkere må minimum tilfredsstillende kravene gitt i kapittel 1.

Teknisk komité(TC) går igjennom søknader fra personer som ønsker å bli godkjent som verifikatorer og godkjenner hvilke personer som er kvalifisert til oppgaven. Etter godkjenning av teknisk komité og i samråd med sekretariatet, får verifikator tilsendt et godkjenningsbevis.

En verifikator blir godkjent for en treårs periode.

Teknisk komité og registrering av EPD

1 Teknisk komité (TC)

Teknisk komité (TC) skal bestå av minst 5 LCA/EPD eksperter som skal assistere styret/sekretariat med å:

- vurdere LCA-faglige spørsmål.
- opptre som et PCR panel for å overveie og å godkjenne PCR forslag som er laget i hht retningslinjene i programmet.
- vurdere søknader og oppnevne eksterne verifikatorer og foreslå måter å følge opp kompetansen til verifikatorer
- påse at godkjente verifikatorer gjennomfører verifikasjon i hht retningslinjer for verifikasjon
- foreslå tiltak innenfor utvikling av tekniske og LCA orienterte spørsmål knyttet til programmet

Teknisk komité (TC) skal settes sammen på en slik måte at den dekker flest mulige produktkategoriområder. Teknisk komité (TC) vil ved behov søke råd fra andre eksperter.

Gjennomgang av PCR

Teknisk komité skal gå igjennom nye og reviderte PCR og påse at de følger standard oppsettet (mal) for PCR som EPD-Norge har utarbeidet.

PCR skal gjennomgås i henhold til ISO 14025:2010, 6.7 og (ISO 21930:2007, 6.2, EN 15804 byggevarer). Gjennomgangen skal finne sted hver gang en PCR oppdateres for å bekrefte at den er utarbeidet i henhold til ISO14040 og ISO 14044, og at den tilfredsstiller de generelle retningslinjene fra EPD-Norge.

PCR-granskningen skal synliggjøre at:

- PCR er utviklet i henhold til ISO 14025:2010 6.7.1 (ISO 21930:2007 og EN 15804:2012 for byggevarer) med referanse til ISO 14040 og ISO 14044)
- PCR følger oppsettet til malen og oppfylder retningslinjene til EPD-Norge
- LCA-data og annen miljøinformasjon som PCR krever brukt, beskriver viktige miljøaspekter ved produktet

Når en PCR utarbeides i regi av programoperatøren skal det ved gjennomgang av PCR opprettes et arkiv hvor alle høringsdokumenter samles. Disse innarbeides eller avvises ved PCR gjennomgangen. Når PCR er ferdig gis den et versjonsnummer, Ver. dag.mnd.år. Dokumentet undertegnes av leder for teknisk komité(TC) og sendes til alle deltagere i arbeidsgruppen og publiseres på EPD-Norges hjemmeside.

2 Registrering og offentliggjøring av EPD

2.1 Opplysninger som skal være med ved registrering av EPD

Når en EPD skal registreres i EPD-Norge, skal det sendes inn en elektronisk rapport (verifikasjonsrapport) til sekretariatet med EPD som vedlegg. EPD skal inneholde informasjon om produsent, produksjonssted, kontaktpersoner, hvem som har laget EPD og verifikator.

Når en verifikasjonsrapport og EPD er godkjent, sendes et registreringsskjema til EPD-eier fra Sekretariatet. Når sekretariatet har mottatt ferdig utfylt og underskrevet registreringsskjema, publiseres EPD på www.epd-norge.no. Sekretariatet sørger for oppdateringer av EPD etter revisjon. EPD vil være på hjemmesiden til EPD-Norge inntil eieren ber om tilbakekallelse eller EPD-Norge velger å trekke tilbake EPD ved for eksempel brudd på retningslinjer.

2.2 Beskrivelse av innrapporteringsrutiner

Beskrivelse av formatet og innhold for deklarasjonen finnes på internett www.epd-norge.no. Ved innsending til EPD-Norge skal en bruke Excel-format eller PDF-file.

2.3 Utforming av internettinformasjon

Det er viktig at informasjonen i en verifisert miljødeklarasjon er meningsfull for mottakeren, slik at den kan brukes i ulike sammenheng der det er behov for objektiv og sammenlignbar informasjon om produkters og tjenesters miljøegenskaper. "Støtteinformasjon" skal være tilgjengelig i form av forklaringer av definisjoner og begreper og generell informasjon om tilknyttede miljøspørsmål. Dette forenkler tolkningen av og forståelsen for de opplysninger som inngår.

Opgavene i en verifisert miljødeklarasjon skal følge en på forhånd vedtatt mal som bygger på felles overskrifter - se Vedlegg A. Det skal være henvisninger til de overskrifter som krever forklaringer som f.eks:

- forklaring av spesielle termer, begrep og opplysninger
- henvisning videre til aktuell generell informasjon om miljø

Forklaringer av definisjoner og begreper og generell informasjon om miljø i tilknytning til internettpresentasjoner av godkjente miljødeklarasjoner vil med tiden bli bygget opp i tråd med erfaringer med markedets krav på slik informasjon.

Utarbeidelse av produktspesifikke regler (PCR)

1 Initiering og forankring

Arbeidet med å utarbeide forslag til PCR kan initieres av en enkel bedrift, en gruppe bedrifter, EPD-forum eller av bransje- eller interesseorganisasjoner. I de tilfeller det er en enkel bedrift som initierer arbeidet, er forankring spesielt viktig. Bedrifter som har liknende produkter skal bli kontaktet og bli tilbudt å delta.

Dersom PCR skal godkjennes og publiseres gjennom EPD-Norge, skal programmet oppnevne en leder (PCR moderator) for arbeidet. Leder skal sørge for at PCR utviklingen følger kravene i ISO 14025 og relevante PCR harmonisering initiativer.

For byggevarer skal en følge anvisningene gitt i EN 15804.

1.1 Involvering av interessenter

Markedets aksept for og tiltro til verifiserte miljødeklarasjoner er avhengig av systemets troverdighet. Derfor er det viktig å sikre ulike interessenter mulighet til å komme med synspunkter og påvirke utformingen av, i første rekke, de PCRer som skal gjelde for produktgrupper og tjenester. For å sikre dette behovet, skal det holdes møter med interessentene før PCR blir vedtatt. En annen viktig hensikt med møter for interessenter er at dette er et tidlig varsel om at miljødeklarasjoner innen et produktområde eller tjeneste snart vil være tilgjengelig på markedet.

Interessentmøter skal arrangeres av den bedrift/institusjon eller prosjektgruppe som utarbeider forslaget til PCR. Direkte invitasjoner skal sendes til berørte interessenter. Et viktig bruksområde for verifiserte miljødeklarasjoner er som underlag ved innkjøp. Derfor kan diskusjoner med fordel også føres med profesjonelle innkjøpere innen industri og forvaltning.

Alle markedsaktører skal på interessentmøtene få en fullstendig beskrivelse av forslaget til PCR og få mulighet til å kommentere dette. Møtene bør tilpasses miljødeklarasjonenes tiltenkte bruksområde, dvs. om de skal brukes for rå- og inputvarer i kunde/leverandørleddet eller for generell informasjon og markedsføring for et ferdig produkt. Møtene bør også spesielt tilpasses i de tilfeller en enkelt bedrift har utarbeidet forslaget til PCR.

Invitasjoner skal sendes bredt ut til alle berørte parter som myndigheter og departement, bransjeorganisasjoner, bedrifter og organisasjoner (ved behov også til utenlandske) med tilknytning til det aktuelle produktområdet, miljøorganisasjoner og andre parter som har interesse i å delta. Det skal gis mulighet til å komme med skriftlige synspunkter.

En enkel beskrivelse av EPD-systemet skal være tilgjengelig slik at møtedeltakerne kan se hvordan systemet er bygget opp og fungerer.

Synspunkter som blir ført fram på møtene skal dokumenteres og framlegges i tilknytning til presentasjon av forslaget til PCR i Teknisk komité (TC).

Vedlegg D

2 Metoder for å utarbeide produktspesifikke regler

Utarbeidelse av forslag til PCR skal følge visse trinn

- Initiering og forankring
- Utarbeidelse av forslag
- Møter (2-3) med interessenter
- Fastsettelse av PCR

2.1 Utarbeidelse av forslag til PCR

Utarbeidelse av forslag til PCR skal omfatte følgende punkter (se også ISO 14025, 6.7 og ISO 21930, 6.2 og EN 15804 for byggevarer):

- valg og definisjon av produktgruppe eller tjenestetype
- valg og definisjon av funksjonell enhet
- valg og beskriving av systemgrenser
- valg av eventuelle egendefinerte avgrensingsregler (såkalte cut-off kriterier)
- valg av allokeringsregler
- valg av bestemte parametere for å beskrive miljøprestasjon (u tover det som inngår i den generelle malen)
- beskrivelse av den type informasjon som skal inngå i den såkalte bruksdelen i deklarasjonen om miljøegenskaper
- valg av enheter som resultatene skal uttrykkes i

I den grad en miljødeklarasjon omfatter en innholdsdeklarasjon er det anbefalt at PCR fastsetter en fortegnelse over materielle og farlige stoffer, også f.eks. legerings- og tilsetningsstoffer som er relevante for spørsmål miljødeklarasjonen skal belyse. Dette skal være basert på kunnskap om stoffenes miljøegenskaper. Finnes eventuelt et produktfaktablad som også har en fortegnelse over stoffer, bør disse to fortegnelser være like.

Om en eller flere av de ovenstående punkter utelates, skal dette begrunnes. I noen tilfeller kan det være grunn til ytterligere å presisere produktspesifikke regler vedrørende den LCA-baserte beregningsmetoden som blir fulgt ved utarbeidelsen av underlag til en godkjent miljødeklarasjon. Det kan f.eks. berøre forskjellige faser av livsløpsanalysen eller omfatte enkelte aspekter vedrørende emballasje, transporter eller liknende.

Andre områder som kan trenge presiserende produktspesifikke regler kan være miljøpåvirkningsbedømmelse, spesielt i de tilfeller som er vanskelige å kvantifisere og der det er konsensus om at det er viktig å beskrive kompletterende informasjon i generelle termer for å øke forståelsen for produktets miljøegenskaper.

3 Fastsettelse av PCR

Teknisk komité (TC) skal godkjenne de foreslåtte PCR, og skal i dette arbeidet ta hensyn til de medvirkende parters oppfatning. Ved presentasjon av forslaget for vedtak i Teknisk komité (TC) skal forslaget legges fram etter beskrivelsen i 2.1.

I arbeidet med å fastsette PCR kan man presentere forslag underveis for Teknisk komité's uttalelse.

Vedlegg D

3.1 Fastsettelse av PCR utarbeidet av en enkelt bedrift

En spesiell håndtering gjelder for fastsettelse av PCRer i de tilfeller de er blitt utarbeidet av en enkelt bedrift. Ofte finnes ikke de samme forutsetninger som når flere bedrifter samarbeider med bransje- og interesseorganisasjoner og blir enige om en felles utforming av reglene. PCR utarbeidet av en enkelt bedrift mangler også et samlet syn som deles av flere parter, og som man har nådd fram til gjennom bred kunnskap innenfor området om hva som skal inngå i PCR.

Teknisk komité (TC) må i behandlingen av et forslag til PCR få oversikt over motivene og utgangspunktene i de forslag som en enkel bedrift eller organisasjon legger fram. Dette skjer i form av "utspørring" når forslaget legges fram for Teknisk komité (TC). Ved en slik "utspørring" skal bedriftens representanter ha tilstrekkelig sakkunnskap for å kunne svare på de spørsmål som Teknisk komité (TC) medlemmer ønsker å stille vedrørende det framlagte forslaget.

4 Gyldighetstid for PCR

PCR skal være gyldig i en rimelig tidsperiode for å oppnå stabilitet i markedet. De skal derfor, om ikke annet er angitt, gjelde for fem år.

PCR kan revideres løpende etter behov. Bedrifter eller organisasjoner som har en miljødeklarasjon kan vise til slike behov, men det kan også utenforstående parter. Kortere revisjonsperioder kan være aktuelt om PCR er utarbeidet av en enkelt bedrift. Varsel om behov for endring innenfor gyldighetstiden skal rettes til Teknisk komite. Arbeidsgangen for revidering av PCR er den samme som for nye.

4.1 Offentliggjøring av PCR

Teknisk komité (TC) skal umiddelbart etter vedtak om fastsettelse av PCR, offentliggjøre disse via sekretariatet på internett www.epd-norge.no.

Teknisk komité (TC) skal holde samtlige protokoller fra møtene tilgjengelig for alle som ønsker innsyn. Mer detaljert underlagsmateriale kan fås fra den eller de som har utarbeidet dette.

5 Forverifisering som et ledd i å utarbeide PCR

Innenfor rammen av systemet for verifiserte miljødeklarasjoner finnes mulighet for å bedrive forsøksvirksomhet og derigjennom oppnå en såkalt forverifisering. En forverifisering kan bli sett på som et første trinn i å utarbeide PCR sammen med andre parter. Dette er enklere om det er tilgang til faktiske eksempler.

Andre formål:

- gi bedrifter mulighet til tidlig informasjon om produktenes miljøegenskaper
- legge til rette for en diskusjon med berørte parter om utformingen av en eventuell innholds- og/eller gjenvinningsdeklarasjon.

Følgende krav stilles til en forverifisering:

1. Underlagsmaterialet skal være kommet fram etter retningslinjene i ISO 14040 og ISO 14044. Det kan aksepteres noe lavere krav i forhold til input i livsløpsanalysen innenfor den egne produksjonen (se mer om dette i Vedlegg A). Avvik fra det generelle regelverket skal begrunnes og eventuelle avvik skal godkjennes av Teknisk komité (TC).

Vedlegg D

2. En foranmeldelse og granskning i Teknisk komité (TC) vedrørende visse spesielle spørsmål. (se nedenfor).
3. En gjennomgang og vurdering av underlaget for deklarasjonen og presentasjonsmåten skal gjennomføres av en godkjent verifikator.
4. Berørte parter, f.eks. interesse- og bransjeorganisasjoner (om slike finnes) skal bli informert om den kommende forverifiseringen.

Det er ikke uvanlig at det forekommer mangel på data i underlag til EPD som skal forverifiseres. Dette kan aksepteres under forutsetning av at de har liten miljømessig betydning og at det gjelder aktiviteter utenfor den egne virksomheten. Forekomst av slike datahull skal opplyses. Det bør diskuteres hva miljøpåvirkningen som kan settes i tilknytning til den type utslipp eller miljøskade som den virksomheten hvor data mangler, kan føre til.

Behandlingen i Teknisk komité (TC) har til hensikt å "forgranske" forslag til forverifiseringer som har mer karakter av bedømmelse for på denne måten å kunne tilgodese behovet av harmonisering og likebehandling i forhold til tidligere PCR. Spørsmålsstillinger som Teknisk komité (TC) spesielt skal ta stilling til er:

- Valg og definisjon av funksjonell enhet
- Valg og beskrivelse av systemgrenser
- Valg av eventuelle egendefinerte avgrensingsregler
- Valg av allokeringsregler

Dessuten skal Teknisk komité (TC) ved behov ta stilling til eventuelle avvik fra generelle regler for benyttelse av generiske data (se Vedlegg A).

5.1 Metode ved forverifisering

Proessen med å registrere et forverifisert produkt skal resultere i:

- melding til registreringsorganet om en forundersøkelse i Teknisk komité (TC),
- kontroll av underlagsdata og presentasjonsmåte utført av et godkjent verifikator,
- styrevedtak.

For å kunne publisere deklarasjonen på internett (www.epd-norge.no), må den være utformet etter PCR-malen til EPD-Norge.

5.2 Gyldighetstid

En forverifisering gjelder for en bestemt tid - maksimalt ett år. Søkeren foreslår gyldighetstiden etter konsultasjon med den som har gjennomgått og godkjent underlaget, blant annet begrunnet i tiden som kan medgå til å utarbeide PCR.

5.3 Spesielle regler ved informasjon om forverifisering

Bedrifter eller organisasjoner som har fått gjennomført en forverifisering, må sørge for at det framgår at produktet er registrert under disse betingelsene. En spesiell avtale skal opprettes mellom søkeren og Teknisk komite som angir reglene som gjelder.

Vedlegg E

Bruk av miljødeklarasjoner i informasjon og markedsføring

1 Bruk av miljødeklarasjoner i informasjon

1.1 Retningslinjer for EPD-merket

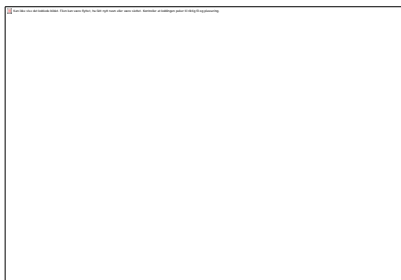

EPD-merket er varemerkeregistrert og skal følge produktet som har en gyldig EPD gjennom EPD-Norge. Som medlem i EPD-Norge er det å anse som et samtykke og aksept på de retningslinjer og bestemmelser som til enhver tid gjelder.

EPD-merket skal alltid brukes sammen med EPD nummer. Se eksempel nedenfor.

Eksempel på emballasje:

Sort/hvit

Farge

Det er ikke tillatt for et firma å profilere EPD-merket generelt.

Det er produktet og ikke firmaet som har en gyldig EPD. En EPD er gyldig i 5 år og retten til bruk av logomerket varer så lenge som en EPD er gyldig. Når en EPD ikke lenger er gyldig, er det ikke anledning til å knytte EPD-merket til produktet.

Det er ikke tillatt å tilføye eller endre på EPD-merket uten godkjenning fra EPD-Norge. Logoen kan gjengis uten farger i svart/hvitt dokumenter/trykk.

Ved all markedsføring av produkter med gyldig EPD gjennom EPD-Norge, må rammene som gis i markedsføringsloven hensyn tas, samt andre relevante lover i de respektive land.

Vedlegg E

Dersom det er usikkerhet ved anvendelse av merket i for eksempel markedsmateriell, ta kontakt med EPD-Norge. EPD-merket kan fritt benyttes i undervisningsøyemed eller i redaksjonell omtale.

For mer informasjon og nedlasting av fil se www.epd-norge.no

1.2 Retningslinjer for bruk av EPD-Norge logo

Logoen er varemerkeregistrert og er laget for Næringslivets Stiftelse for Miljødeklarasjoner også kalt EPD-Norge. Logoen kan brukes av administrasjonen, styret og komiteer når disse representerer EPD-Norge. Logoen fås ved henvendelse til administrasjonen i EPD-Norge.

Avgifter ved tilslutning til EPD-systemet

Avgiftssystemet er delt inn i:

- Tilslutningsavgift i EPD-Norge (Årlig)
- Registreringsavgift (Årlig)
- Verifikasjon av EPD-verktøyer (Engangsavgift)
- Revisjon (engangsavgift)

Tilslutningsavgift til Næringslivets Stiftelsen for Miljødeklarasjoner er en årlig avgift for forvaltning av EPD-programmet. Avgiften skal hovedsakelig generell informasjon om systemet til bedrifter/organisasjoner og allmennheten, å ha tilgjengelig generell og produktspesifikk informasjon om systemet, å ha søknadspapirer for registrering, registrere godkjente verifiserte miljødeklarasjoner og legge ut denne informasjonen på internett (www.epd-norge.no).

Alle som skal registrere EPD i EPD-Norge, må betale tilslutningsavgift.

Nærmere om avgiftssystemet finner du på: www.epd-norge.no.

Størrelsen på registrerings- og årsavgift bestemmes av styret i EPD-Norge.

Krav ved verifikasjon, godkjenning og bruk av EPD verktøy

1 Generelt

Det har vært et ønske fra bedrifter om å forenkle prosessen for verifisering av miljødeklarasjoner samt å redusere arbeid i å samle inn data, gjennomføre LCA og lage EPD for like produkttyper ved bruk av et EPD verktøy. Spesielt har det vært viktig å gjøre verifiseringen mindre tid- og ressurskrevende, men at den samtidig er i samsvar med kravene i EPD programmet.

For å møte disse ønskene åpner det norske EPD programmet muligheter for bedrifter til å håndtere forvaltningen av tredjeparts verifiserte data og utstede en EPD uten at tredjepart bekrefter å være involvert i hvert enkelt tilfelle.

Den økte implementering av miljøstyrings-/kvalitetssystemer i mange bedrifter vil lette arbeidet med etablering av robuste interne oppfølgingsrutiner for verifisering av EPD fra EPD verktøy. Gode interne rutiner vil gjøre innsamling av bedriftsspesifikke data og konvertering av disse til EPD gjennom verktøyet, mer rasjonell og mindre kostnadskrevende enn å gjennomføre en full LCA studie.

En bedrift som har utviklet et eget verktøy eller benytter et eksternt laget verktøy og fått dette verifisert av en tredjepart og godkjent av EPD-Norge, har anledning til å:

- oppdatere eksisterende godkjente EPD
- opprette og utstede nye EPD for registrering

2 Krav til interne prosedyrer, kompetanse og verifikasjon ved godkjenning av EPD verktøy

EPD Norge vil stille krav til de som utvikler EPD verktøy at de skal sørge for at det foreligger nødvendige kompetanse for det personell som skal bruke verktøyet og vil der hvor det er aktuelt, be om at det gis opplæring eller at det gjøres andre tiltak for å oppnå den nødvendige kompetanse. EPD Norge vil opprettholde registreringer av opplæring, kompetanse og erfaring til brukere av verktøyet.

For å godkjenne verktøyet må følgende aktiviteter være gjennomført og dokumentert:

- 1) Det skal utarbeides en LCA rapport for dataene som er lagt inn i verktøyet. Denne sendes ikke til EPD Norge.
- 2) Det skal være gjennomført en verifikasjon av LCA dataene av en godkjent uavhengig tredjepart som skal fylle ut og signert sjekklister del A (Verification according to ISO 14025, 8.1.3 of LCI data used in EPD generators), se vedlegg 1. De faste LCA dataene som brukes av EPD verktøyet skal være kvalitetssikret med tanke på krav i PCR, alder (generiske data < 10 år, spesifikke data < 5 år), systemgrenser osv. Sjekklisten skal sendes EPD Norge.
- 3) Det skal være utarbeidet en brukerveiledning for de som skal bruke verktøyet. Brukerveiledningen skal beskrive ansvarsfordelingen mellom den som legger inn bedriftsdata i verktøyet og den som kontrollerer at riktige spesifikke data er brukt. Brukerveiledningen skal sendes EPD Norge.
- 4) Det skal foreligge en testkjøring av verktøyet for et relevant produkt som sammenlignes med en «manuell» beregning gjort i SimaPro eller GaBi. I den forbindelse skal **sjekklister del B** (Verification of the test EPD made by the EPD generator), se vedlegg 2, fylles ut og signeres. Avvik mellom EPD verktøy og «manuell» beregning skal begrunnes. Resultatene fra testkjøringen og «manuell» beregning samt sjekklisten skal sendes EPD Norge.

- 5) Det skal foreligge en skriftlig vedlikeholdsprosedyre for oppfølging og periodevis vedlikehold av verktøyet. Dersom det er en ekstern utvikler av verktøyet, skal det foreligge en vedlikeholdsavtale mellom eier av verktøyet/bruker og utvikler. Vedlikeholdsavtalen skal sendes EPD Norge.

EPD Norge ved Teknisk Komite (TC) vil gå igjennom dokumentasjonen på EPD verktøyet og vil ved godkjenning utarbeide en godkjenningsrapport.

EPD verktøyet har normalt en gyldighetsperiode på 3 år.

3 Bruk av EPD verktøy og godkjenningsprosedyre

Bruken av EPD verktøyet skal være hjemlet i bedriftens skriftlige prosedyrer og baseres på:

a) Planlegging:

Bedriften skal klargjøre de ressurser som trengs for dette og definere kriterier for godkjenning. Kriteriene skal bunne ut i prosedyrer i kvalitets/miljøledelsessystemet som skal forvises EPD Norge.

b) Utføring:

Utarbeidelse av EPD skal utføres av bedriftens medarbeidere som skal ha gjennomgått opplæring og ha kunnskap til å bruke EPD verktøyet. Disse skal ha gjennomført kurs, og fått opplæring, av de som har utviklet EPD verktøyet. Personer som har gjennomgått kurset godkjennes og registreres av EPD Norge. Kursbevis skal forevises EPD Norge. Etter godkjenning vil personene få tildelt et brukernavn og passord for elektronisk rapportering.

c) Kontroll:

Intern uavhengig part skal kontrollere at de bedriftsspesifikke EPD-dataene er korrekte og brukt på riktig måte i EPD i henhold til interne prosedyrer. Denne kontrollen skal dokumenteres på EPD. Autoriserte personer fyller ut Alternativ B: Verification of EPD using generator/tools til EPD Norge, legger ved sertifikater (ISO 14001, ISO 9001; Miljøfyrtårn) eller interne prosedyrer for miljø/kvalitetssikring og laster opp EPD.

d) Godkjenning:

Etter at innsendte rapport er godkjent, får EPD-eier tilsendt registreringsskjema. EPD eier skal bekrefte i form av en skriftlig erklæring (registreringsskjema) at de brukte data er riktige. Denne erklæringen skal sendes til EPD Norge før EPD registreres.

Bedriftens godkjente verifikator skal fylle ut den elektroniske verifikasjonsrapporten som ligger på EPD Norges hjemmeside:

Verification report of data and EPD According to ISO 14025, 8.1.3 and 8.1.4

Alternative B: Verification of EPD using generator/tools

I denne rapporten skal verifikator laste opp EPD som skal registreres sammen med andre obligatoriske dokumenter (prosedyrer fra kvalitet/miljøstyringssystemer, opplæringsbevis). Etter godkjenning av miljødeklarasjonen vil EPD eier få tilsendt et registreringsskjema som fylles ut, signeres og sendes tilbake til EPD Norge. Deretter vil EPD bli publisert.

Verification, according to ISO 14025, 8.1.3 of LCI data used in EPD generators.

Verification checklists

Part A: Calculation rules for the Life Cycle Assessment and requirements to the project report.

The following issues must be checked. The check consists of checking if the issue is described in the LCA project report and if it is line with the requirements and guidelines in the applicable reference (ISO 14025, *EN15804 Building materials*, other standards and the PCR). Most issues are mandatory to check, some can be optional. Any deviations from the requirements should be reported by the verifier. If the issue is in line with the requirements and/or accepted by the verifier, the box “done” can be ticked or for issues non applicable n/a.

The checklists A and B is based on the work carried out in ECO Platform

If the LCA is already critically reviewed according to ISO 14044 before the verification, no duplications are necessary.

1	General information - availability	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
1.1	Commissioner of LCA study, LCA practitioner	M	EN15804 ch.8.2		☐
1.2	Date of issue of LCA report	M	EN15804 ch.8.2		☐
1.3	Statement that the Life Cycle Assessment study has been performed in accordance with the requirements of ISO 14025 (EN 15804 Building materials) and applicable PCRs	M	EN15804 ch.8.2 + applicable PCR		☐
1.4	Any other independent verification of the data given in the LCI/LCA documentation?	O			☐
2	Study goal – availability of info	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
2.1	Reasons for performing the Life Cycle Assessment	M	EN15804 ch.8.2		☐
2.2	Intended application – (e.g. for EPD, databases, publication etc.) Is the LCA designed in such a way that it allows B2B communication for	M	EN15804 ch.8.2		☐

Vedlegg G

Verifikasjon og godkjenning av EPD verktøy

	environmental assessments?				
2.3	Target group (B2B, B2C, ...)	M	EN15804 ch.8.2		☐
3	Functional unit / Declared unit – availability of info	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
3.1	Functional / Declared unit, including relevant technical specification	M	EN15804 ch.6.3.1/6.3.2 and/or applicable PCR or additional specific requirements for certain product groups		☐
3.2	If product groups (similar products from one manufacturer and/or from different production plants) are formed as averages: <ul style="list-style-type: none"> • Calculation rules for the formation of averages • Representativeness of averages 	M	EN15804 ch.8.2		☐
4	Product description – availability of info	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
4.1	Composition of the product	M	ISO 14025		☐
4.2	Description of technical and functional characteristics and area of intended application	M	Applicable PCR		☐
4.3	Flow diagram of main production processes and visualization of system boundaries	M	ISO 14025		☐
5	System boundaries in accordance with the modular design of the EN 15804	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
5.1	Comprehensive declaration of modules A1 to A3 as a minimum requirement, if necessary as an aggregated module A1-A3	M	EN15804 ch. 6.3.4		☐
5.2	A1 to A3: System boundary <ul style="list-style-type: none"> • Clear description of what the modules cover • System boundary to nature (eg forest in wood production) • Use of secondary materials and secondary fuels and waste produced (check end-of-waste state) • If applicable: Reference to the certificate of the offsetting of CO₂ 	M CO2 certificates optional	EN15804 ch. 6.3.4.2 and applicable PCR		☐

Vedlegg G

Verifikasjon og godkjenning av EPD verktøy

5.3	<p>A1 to A3: Allocation of co-products:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Specification of the “end-of-waste state” • Selection of the allocation factors for co-product allocation • Justification of specific allocation processes (e.g. if data are not available to allocate according to the ISO 14044 (EN15804) rules) • Presentation of the energy and material flows as a result of deviating allocation processes • No declaration of loads and benefits in Module D from allocation in A1-A3 	M	EN15804 ch. 6.4.3.2 + annex B.1		☐
5.4	A4 to A5 (optional module): Clear description and content of modules	M	EN15804 ch. 6.3.4.3 and applicable PCR		☐
5.5	Accounting losses in the modules in which they arise (e.g. A4, transport to construction site)	M	EN15804 ch. 6.3.4.1		☐
5.6	B1 to B5 (optional module): Delineation and content of modules	M	EN15804 ch. 6.3.4.4 and applicable PCR		☐
5.7	B6 and B7 (optional module): Delineation and content of modules	M	EN15804 ch. 6.3.4.4 and applicable PCR		☐
5.8	C1 to C4 (optional module): Delineation and content of modules	M	EN15804 ch. 6.3.4.5 and applicable PCR		☐
5.9	<p>C3 (optional module): Justification of the “end-of-waste state”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Existing purpose • Existing market or demand • Compliance with technical requirements and legal guidelines • Fulfils limit values for Substances of Very High Concern (SVHC) 	M	EN15804 ch. 6.3.4.5 + annex B.1 and applicable PCR		☐
5.10	C4 (optional module): Carefully check the correct allocation	M	EN15804 ch. 6.3.4.5 and ch.6.3.4.6		☐
5.11	D (optional module): System boundary and contents of Module justified	M	EN15804 ch. 6.3.4.6		☐
5.12	<p>D (optional module): Check if the net flow calculation is done correctly taking into consideration relevant factors, e.g.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Processing losses • Inputs in Modules A1 to A3 (and A4 to B5 if necessary) 	M	EN15804 ch. 6.3.4.6 and 6.4.3.3		☐

Vedlegg G

Verifikasjon og godkjenning av EPD verktøy

5.13	D (optional module): No benefits or loads of allocated co-products	M	EN15804 ch.6.4.3.3		☐
6	Power mix (e.g. electricity)	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
6.1	Selection of the power mix in accordance with the location of the production site(s)	M	CEN TR15941 and applicable PCR		☐
6.2	If applicable: Validity of the certificates for green power	O	Applicable PCR		☐
7	CO₂ certificates	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
7.1	If applicable: Selecting allowable certificates in accordance with the PCR	O	Applicable PCR		☐
7.2	If applicable: Offsetting in accordance with the requirements from the individual program operators	O	Applicable PCR		☐
8	Description of the system boundaries	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
8.1	Transparent description of the system boundaries: <ul style="list-style-type: none"> • Representativeness (temporal, geographical, technological) • Assessment period for each module considered in the Life Cycle Assessment (eg one year average, etc) • Omissions of life cycle stages, processes and data requests • Assumptions with regard to energy and electricity production incl. year of reference. It should also be transparent which electricity/energy model is applied as avoided product if energy recovery is included in the optional Module D. • Assumptions concerning other relevant background data where relevant for the system boundary 	M	ISO 14040 EN15804 ch. 8.2		☐
9	Criteria for excluding inputs and outputs	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
9.1	Selection of the cut-off criteria, description of application of the criteria and assumptions	M	EN15804 ch.6.3.5 and ch. 8.2 and applicable PCR		☐
9.2	List of excluded processes available		EN15804 ch. 8.2		☐
10	Data collection	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done

Vedlegg G

Verifikasjon og godkjenning av EPD verktøy

10.1	Data collection, including data quality issues, according to LCA rules	M	ISO 14044:2006, section 4.3.2; Documentation ISO 14040 EN15804 6.3.6		☐
11	Development of scenarios at product level in modules A4-A5-B-C-D	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
11.1	Statement that the scenarios included are currently in use and are representative for one of the most likely scenario alternatives. Check the PCR / program rules if average scenarios are allowed. (preferably no average scenarios for various alternatives)	M	EN15804 ch. 6.3.8 Applicable PCR		☐
11.2	Documentation of the relevant technical information, e.g. recycling or reuse rates, with reference to the literature source	M			☐
12	Selecting data / background data	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
12.1	Selection and use of generic data and background data justified and validity demonstrated (Commonly used and publicly available databases in Europe are: GaBi database, EcoInvent, Okobau.dat, ILCD)	M	EN15804 ch.6.3.6 EN 15941 and applicable PCR		☐
12.2	<ul style="list-style-type: none"> • < 10 years for background data • < 5 years for manufacturer's data • Data manufacturer based on 1 year average • Time period of 100 years in case of a landfill scenario, longer if relevant • Technical background complies with physical reality • Integrity of generic data records, system limit and cut-off criteria for generic data records validity demonstrated 	M	EN15804 ch. 6.3.7 EN15941 and applicable PCR		☐
12.3	Documentation on data / background data: <ul style="list-style-type: none"> • Name of the (background) data record, its source (data base, literary source etc.), year of data collection and its representativeness • Handling missing data 	M	EN15941 and applicable PCR		☐

Vedlegg G

Verifikasjon og godkjenning av EPD verktøy

	<ul style="list-style-type: none"> Assessing data quality 				
12.4	Manufacturing data should be reproducible, e.g. by available data management systems Random checks could be carried out, or based on importance; some data could be checked in the verification.	O			☐
13	Allocations	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
13.1	General allocation principles applied (avoidance of allocation, no double counting / omissions, uniform application of the allocation rules etc.)	M	ISO14044:2006 4.3.4		☐
13.2	Presentation and justification of allocations in the use of secondary materials or secondary fuels as raw materials	M	EN15804 ch.6.4.3 and 8.2 and applicable PCR		☐
13.3	Presentation and justification of allocations in the plant (delineation from other products in a plant)	M			☐
13.4	If applicable: Presentation and justification of allocation of multi-input processes (e.g. landfilling or incineration)	M			☐
13.5	Co-product allocation correctly applied, see also 5.3	M	EN15804 ch. 6.4.3.2		☐
13.6	Documentation of allocation factors used and their (independent) sources	M			☐
13.7	Allocation process for reuse, recycling and recovery, check specifically: <ul style="list-style-type: none"> Consistency with other scenarios of waste management Conventional average technologies and practices Specification and justification of end-of-waste state where applicable If applicable (module D): Selecting substituted processes in accordance with the PCR or (if no PCR is available) representative actual processes If applicable (substitution in Module D): Calculation of net flows Conservative approach, i.e. choice of those scenarios and calculation rules that reflect the highest environmental impacts in comparison to other choices 	M	EN15804 ch.6.4.3.3 and applicable PCR		☐
13.8	Is there any presentation or expert guess of data sets which do not comply with the allocation principles and description of consequences for the LCA results?	M	Applicable PCR		☐

Vedlegg G

Verifikasjon og godkjenning av EPD verktøy

14	Life cycle modeling information	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
14.1	Transparent presentation of Life Cycle Assessment modelling (for example by tables, screenshots from Life Cycle Assessment software programs etc.)	M	EN 15804 ch.8.4		☐
14.2	Clear description how company data are used in which data records in Life Cycle Assessment software programs	M	EN15804 ch.8.4		☐
14.3	Assignment of process data to the Life Cycle Assessment modules	M	EN15804 ch.8.4		☐
14.4	For several locations/products: Presentation of modelling of all locations and products as well as weighting thereof	M			☐
14.5	Plausibility and consistency of data (mass balance, energy balance) Balances on company level and in the life cycle. e.g. Mass balance between reference flow and wastes for cradle to grave data / Mass of non-energetic resources used coherent with the reference flow / CO and CO ₂ emissions coherent with the mass of fossil energetic resources / check of the sum of non-renewable and renewable parts or between feedstock and fuel parts / Is the energy indicators coherent with the energetic resources used?	M	EN15804 ch.8.4		☐
15	Parameters of the Life Cycle Inventory Analysis and Life Cycle Impact Assessment	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
15.1	Presentation of the parameters in tabular form for all modules A1 to D Marking unassessed modules as "MNA" (= module not assessed)	M	EN15804 ch..7.2.2 EN15978 ch.12.5		☐
15.2	Presentation of the parameters describing environmental impact (7 parameters), the parameters for describing the use of resources (10 parameters), parameters for describing the waste categories (3 parameters) and parameters concerning output material flows (4 parameters)	M	EN15804 ch. 6.5, 7.2.3 – 7.2.5		☐
15.3	Selection of correct characterisation factors and elimination of long-term emissions (> 100 years)	M	EN15804 ch.8.2 and annex (amendment) and applicable PCR		☐
15.4	Justification of characterisation factors applied in case of input/output flows	M			☐

Vedlegg G

Verifikasjon og godkjenning av EPD verktøy

	that are not on the list of characterisation factors and applicable PCR				
15.5	Information on the environmental impacts in the project report: <ul style="list-style-type: none"> Reference to characterisation models and factors Statement that the estimated impact results are only relative statements which do not indicate the end points of the impact categories, exceeding threshold values, safety margins or risks 	M	EN15804 ch.8.2		☐
16	Interpretation	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
16.1	Interpretation of the results based on a dominance/contribution analysis of selected indicators	O			☐
16.2	Relationship between the results of the Life Cycle Inventory Assessment and the results of the Life Cycle Impact Assessment (LCIA)	M	EN15804 ch.8.2		☐
16.3	Assumptions and restrictions as regards the interpretation of results in the EPD, in terms of both methods and data	M	EN15804 ch.8.2		☐
16.4	Variance from the means of LCIA results must be presented if generic data is provided from several sources or [the results] refer to a number of similar products.	M	EN15804 ch.8.2		☐
16.5	Data quality assessment	M	EN15804 ch.8.2 ISO 14040 CEN TR15941 Applicable PCR		☐
16.6	Comprehensive transparency as regards value decisions, justifications and expert opinions	M	EN15804 ch.8.2		☐
17	Documentation of additional information	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
17.1	Where relevant to check the documentation: <ul style="list-style-type: none"> Laboratory results/measurements listed in the content declaration Laboratory results/measurements listed in the functional/technical performance Documentation on the declared technical information on individual life cycle stages not taken into consideration in the product's Life 	M	EN15804 ch.8.3		☐

Vedlegg G

Verifikasjon og godkjenning av EPD verktøy

	<p>Cycle Assessment and applied for evaluation (e.g. transport routes, energy consumption during the usage stage, cleaning cycles etc.)</p> <ul style="list-style-type: none"> Laboratory results/measurements pertaining to the declared emissions in indoor air, soil or water during the use stage 				
18	Documentation for calculating the reference service life (RSL)	Mandatory / optional	Reference	Deviations from requirements	Done
18.1	Necessary if the entire life cycle A1-C4 is declared: Documentation for calculating the reference service life (RSL), should be representative for the declared product	M	EN15804 ch.6.3.3		☐

Date: _____ Signature: _____

Vedlegg G

Verifikasjon og godkjenning av EPD verktøy

1.3	Demonstration of verification: external ¹ independent verification, name of third party verifier	EN15804 ch.7.1 Table 2		☐
1.4	Information on the validity corresponds with the specifications in the project report			☐
2.	Product	Reference	Deviations from requirements	Done
2.1	The product description is in line with the project report and the product studied, and clear enough described in the EPD to understand what product is declared			☐
2.2	If applicable: Explanations on calculations of averages within a product group	EN15804 ch. 7.1		☐
2.3	Specification / identification (picture, name, model)	EN15804 ch.7.1		☐
2.4	Indication of the intended use	EN15804 ch.7.1		☐
2.5	Relevant technical data (additional information is possible) including RSL if applicable			☐
2.6	The test standards to which the technical data are referred to.			☐
2.7	A description of the main product components and or materials is provided in accordance with the specifications of the PCR (if available) and LCA project report. As a minimum substances that are listed in the latest “Candidate List of Substances of Very High Concern for authorisation” if their content exceeds the limits for registration	EN15804 ch.7.1		☐
2.8	Description of the manufacturing process / all manufacturing processes if several locations are involved	EN15804 ch. 7.1		☐
3	LCA rules	Reference	Deviations from requirements	Done
3.1	Information on the declared / functional unit corresponds with the specifications of the PCR (if available)	Applicable PCR		☐
3.2	Indication of the EPD type (cradle-to-gate, cradle-to-gate with options, cradle-to-grave)	EN15804 ch. 7.2.2		☐
3.3	EPD contains a (simple) flow diagram in accordance with the modular approach	EN15804 ch. 7.2.1		☐

¹ EN15804 ch.7.2 Table 2 mentions the possibility of internal or external verification, but external verification is preferred and advised

Vedlegg G

Verifikasjon og godkjenning av EPD verktøy

3.4	Description of the system boundary (can be simplified, as a picture or in wording) Presentation of assignment of the analysed processes to the life cycle modules			☐
3.5	Indication of the key assumptions and estimates for interpretation which are not depicted elsewhere in the EPD			☐
3.6	Presentation of the application of cut-off criteria in accordance with the project report			☐
3.7	Source of background data used			☐
3.8	Indication of the age of background data used			☐
3.9	Information on the data collection period and resulting averages			☐
3.10	Presentation of the allocations of relevance for calculation in accordance with the minimum requirements of the PCR			☐
4	LCA: Scenarios and additional technical information	Reference	Deviations from requirements	Done
4.1	Mandatory for all declared modules > A3: Presentation of the assumptions pertaining to the scenarios of the declared modules in accordance with the project report. Information on undeclared modules is optional.	EN15804 ch. 7.3		☐
4.2	If a reference service life is declared in the EPD, presentation of the scenario on which the RSL is based, in accordance with the project report	EN15804 ch.7.3.3.2		☐
5	LCA: Results	Reference	Deviations from requirements	Done
5.1	Description of the declared / functional unit			☐
5.2	Identification of the declared/undeclared modules MNA = module not assessed			☐
5.3	Full declaration of all indicators required according to the modular approach INA = indicator not assessed	EN15804 ch.7.2.3, 7.2.4, 7.2.5 and ch.7.5		☐
5.4	Compliance of the declared values with the information in the project report			☐
5.5	In case of product averages: description of the range / variability of the LCIA results	EN15804 ch.7		☐
5.6	Deletion of module columns which are not declared (permissible for the <i>Results part</i>) if program allows	Program operator rules		☐
5.7	Formatting the table framework and parameter addressed in accordance with the			☐

Vedlegg G

Verifikasjon og godkjenning av EPD verktøy

	specifications of the PCR or the Program Operator rules			
6	Evidence for tests or certificates	Reference	Deviations from requirements	Done
6.1	Additional information is provided to indoor air or soil/water, if applicable	EN15804 ch.7.4		☐
6.2	Declaration of the relevant evidence. Information where to find this evidence	EN15804 ch.7.2 and applicable PCR, existing program rules		☐
7	References	Reference	Deviations from requirements	Done
7.1	Full indication of all referenced sources (excluding standards already quoted in full and standards concerning evidence)			☐
8	Norwegian requirements	Reference	Deviations from requirements	Done
8.1	All the requirements in the PCR Appendix A1 (Norwegian requirements) are shown in the test EPD. <ul style="list-style-type: none"> greenhouse gas emissions from the electricity use in the production process content of dangerous substances transport to central warehouse indoor environment carbon footprint 	Program operator rules		☐ ☐ ☐ ☐ ☐
8.2	The manufacturer's logo is placed in upper right part of the test EPD.	User guide		☐
8.3	The presentation of the test EPD is following the latest format: www.epd-norge.no .			☐

Date: _____

Signature: _____

Referanser, termer og definisjoner

Følgende standarder utgjør grunnlaget for miljømerker og deklarasjoner:

ISO 14020, 2002: Miljømerker og deklarasjoner *Generelle prinsipper*

ISO 14024, 2001: Miljømerker og deklarasjoner *Miljømerking type I - Prinsipper og prosedyrer*

ISO 14025, 2006: *Miljødeklarasjoner type III*

ISO 21930, 2007: *Environmental declaration of building products*

ISO 14040, 2006: Livsløpsvurderinger *Prinsipper og rammeverk*

ISO 14044, 2006: Livsløpsvurderinger *Krav og retningslinjer*

Samme termer og definisjoner som er benyttet i ISO 14000-standardene er aktuelle for disse retningslinjene (referansen i klammer viser til standarden hvor definisjonen er referert):

Berørt part (interested party): person eller organ som er interessert i eller blir påvirket av utarbeidelse og bruk av miljødeklarasjon type III

[ISO 14025]

Funksjonell enhet (functional unit): kvantifisert ytelse av et produktsystem som benyttes som referanseenheter

[ISO 14040]

Informasjons modul (information module): sammenstilling av data til bruk som grunnlag for en miljødeklarasjon type III, som dekker en enhetsprosess eller en kombinasjon av enhetsprosesser som er del av et produkts livsløp

[ISO 14025]

Karakteriseringsfaktor (characterisation factor): faktor avledet fra en karakteriseringsmodell som er benyttet for å omgjøre grupperte LCI-resultat (resultat fra livsløpsanalysens inventeringsdel, dvs. innsamling av data) til den felles enheten for kategoriindikator

[NS-EN-ISO 14040]

Påvirkningskategoriindikator (impact category indicator): kvantifiserbar presentasjon av en miljøpåvirkningskategori

[ISO 14044]

LCA, livsløpsvurderinger (life cycle assessment): sammenstilling og vurdering av ressursinnsats og utslipp fra et produktsystem over hele livsløpet og vurdering av et produktsystems potensielle miljøeffekter over hele livsløpet

[ISO 14044]

Miljøaspekt (environmental aspect): del av organisasjoners aktiviteter, produkter eller tjenester som kan innvirke på miljøet

Vedlegg H

[ISO 14025]

Miljøprestasjon: resultatet av en organisasjons styring av sine miljøaspekter. Merk: I dette begrepet sidestilles disse retningslinjer med resultatene fra en livsløpsanalyse

[ISO 14031]

Miljøpåvirkning (environmental impact): hver forandring i miljøet enten den er ugunstig eller fordelaktig, som helt eller delvis skyldes en organisasjons aktiviteter eller produkter

[ISO 14021]

Miljøpåvirkningskategori (environmental impact category): klassifisering av miljøpåvirkninger fra LCI-resultatene (resultat fra livsløpsanalysens inventeringsdel) som de kan koples til

[ISO 14044]

Produkt (product): enhver vare eller tjeneste

[ISO 14024]

Produktkategori (product category): gruppe av produkter som kan oppfylle samme funksjoner

[ISO 14025]

Produktkategori regler, PCR (product category rules, PCR): sett av spesifikke regler, krav og retningslinjer for utarbeidelse av miljødeklarasjoner type III for en eller flere produktkategorier

[ISO 14025]

Program for miljødeklarasjoner type III (Type III environmental declaration program): frivillig program for utarbeidelse og bruk av miljødeklarasjoner type III basert på et sett av driftsregler

[ISO 14025]

Retningslinjene som er beskrevet i dette dokumentet utgjør det norske EPD-programmet.

Tredjepart (third party): person eller organ som er anerkjent som uavhengig av de berørte parter når det gjelder spørsmål det er snakk om. (Berørte parter er som regel leverandørinteresser "førstepart" og kjøpsinteresser "andrepert", mens tredje part er helt uavhengig av økonomisk involverte parter)

[ISO 14025]

Type III miljødeklarasjon (type III environmental declaration, environmental product declaration, EPD): som gir kvantifisert miljødata ved bruk av forutbestemte parametere og ytterligere miljøinformasjon der det er relevant

De forutbestemte parametrene er basert på ISO 14040 og ISO 14044, med mulighet for å legge til ytterligere kvantitativ eller kvalitativ miljøinformasjon

[ISO 14025]

Vedlegg H

Verifisert miljødeklarasjon (verified environmental declaration): norsk tilpasning av NS-EN-ISO 14025 og ISO 21930.

Verifikasjon (verification): bekreftelse ved å fremskaffe bevis på at et spesifisert krav er oppfylt

[ISO 14025]

Verifikator: intern eller ekstern godkjenningssperson som er godkjent av Næringslivets Stiftelse for Miljødeklarasjoner og som ikke har hatt befatning med utarbeidelse av miljødeklarasjonen(e).

[se også ISO 14025]